

FILM . SK

15 Sk/Kč

mesačník o filmovom dianí na Slovensku
2004

www.filmsk.sk

7/8

dvojčíslo

Ľudská škvrna

Hľadanie iných svetov
Marka Škopa

recenzia
Ľudská škvrna
Čokoľvek

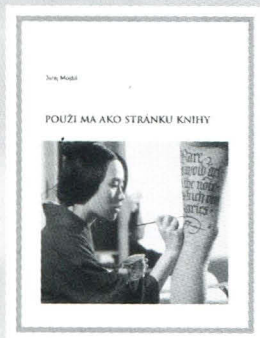
téma
Čo je to slovenský film?

príloha
FILMOVÉ ČÍTANIE – PEDRO ALMODÓVAR

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32, 811 09 Bratislava

Novinka z edičného oddelenia

Juraj Mojžiš

POUŽI MA AKO STRÁNKU KNIHY

Druhý titul edície Studium, primárne určenej študentom umeleckých a humanitných odborov vysokých škôl prináša súbor filmových esejí, ktoré autor prezentoval formou prednášok na svojom interpretačnom seminári na Katedre filmovej vedy FTF VŠMU. Svoju interpretačnú prácu síce zameral na tvorbu filmárov, ktorí významným spôsobom zasiahli do dejín svetovej kinematografie, no v jeho výbere filmov nájdeme nielen diela medzinárodne ocenené a všeobecne uznávané, ale aj tie menej známe a doposiaľ dostatočne nereflektované. Sú medzi nimi napríklad *Nebo nad Berlínom* Wima Wendersa, *Blade Runner* Ridleyho Scotta, *Rozprávky na spanie* Petra Greenawaya, *Angel Heart* Alana Parkera, *Mesto žien* Federica Felliniho, *Caravaggio* Dereka Jarmana, *Jackie Brown* Quentina Tarantina a mnoho iných. Zo samotných analytických esejí čitatelia získajú informácie nielen o interpretovaných filmoch – ich štýle, slohu či výpovednej hodnote, ale aj o výrobnoprodukčných a ďalších umeleckých, kultúrnych a spoločensko-politických vplyvoch, aké ich vznik sprevádzali. Praktickou súčasťou publikácie je aj súbor krátkych profilov jednotlivých filmových tvorcov interpretovaných diel.

V predaji od júna 2004 vo vybraných slovenských kníhkupectvách a SFÚ za 220 Sk.

Kontakt: Marína Kuruczová, Slovenský filmový ústav,

Grösslingová 32, 811 09 Bratislava,

tel.: 02/57 10 15 11, fax: 02/52 96 34 61, e-mail: obchodne@sfu.sk

SPRÍSTUPNENIE ZBIERKOVÝCH FONDOV V SEPTEMBRI!

Prestavba sídelnej budovy SFÚ na Grösslingovej ul. 32 v Bratislave bola ukončená. Vzhľadom k postupnému sťahovaniu všetkých materiálov do nových priestorov a následnej inventarizácii rozsiahleho zbierkového fondu sú naďalej úplne zrušené výpožičné hodiny v oddeleniach dokumentácie a knižničných služieb a videotéky. V oddelení filmového archívu sa od 1. mája 2004 poskytujú výpožičky výlučne vo vopred telefonicky dohodnutých termínoch s p. Hanou Váľkovou (tel.: +421-2-57101540, 0915 736 715). **Termín sprístupnenia zbierkových fondov SFÚ je plánovaný na 2. septembra 2004.**

O bsah letných rozšírených dvojčísiel Film.sk sme sa vždy snažili ladiť oddychovo. Tento rok sme urobili výnimku a venujeme sa dvom vážnejším témam, vychádzajúcim zo situácie, v ktorej sa slovenská kinematografia práve nachádza. V prvej hľadáme odpoveď na otázku: *Aké bolo desaťročie slovenskej kinematografie od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993.* Keďže väčšina filmov nakrútených na Slovensku v tomto období boli koprodukčné snímky, druhá téma sa snaží odpovedať na otázku: *Kedy môžeme povedať, že film je slovenský.* Ak by pre niekoho tieto témy vyznievali príliš pesimisticky, letné dvojčíslo ponúka aj príjemné filmové čítanie a niekoľko pozitívnych informácií o slovenskom filme...

Simona Nôtová-Tušerová

POZNÁME VÍTAZOV PREDPLATITEĽSKEJ SÚŤAŽE!

Do termínu 18. júna, kedy sme uzavreli prvé kolo predplatiteľskej súťaže o tri publikácie *Sprievodca klubovým filmom*, prišlo veľa objednávkových kupónov. Zo všetkých nových tohtoročných predplatiteľov sme vyžrebovali Petra Banása z Pliešoviec, Jozefa Vrtiela ml. z Čereňan a tretiu publikáciu získali prevádzkovatelia kina Obecného úradu v Močenku. Druhé kolo súťaže o ďalšie tri publikácie *Sprievodca klubovým filmom* je určené všetkým, ktorí si predplatia Film.sk na celý rok v termíne od 19. júna do 19. novembra 2004. Všetci víťazi z jednotlivých kôl zároveň postupia do koncoročného žrebovania o zbojnícku trilógiu DVD s filmami *Jánošík* (1921 a 1962 – 63), *Pacho*, *hybský zbojník* a *Zbojník Jurko*. Mená výhercov publikácií z druhého kola súťaže spolu s menom výhercu DVD trilógie budú zverejnené v decembrovom Film.sk 12/2004.

FILM . SK

OBJEDNÁVKOVÝ KUPÓN

Meno/Firma:

Ulica/Číslo:

Mesto/PSČ:

Objednávam si:

a/ ročné predplatné za 165 Sk

b/ polročné predplatné za 90 Sk

Platbu za predplatné uskutočním týmto spôsobom:

a/ Poštovou poukážkou typu „C“ na adresu:

L.K.Permanent, spol. s r.o., poštový priečinok 4, 834 14 Bratislava 34

b/ Predplatením vystavenej faktúry

IČO/DIČ

(nehodiace sa škrtnite)

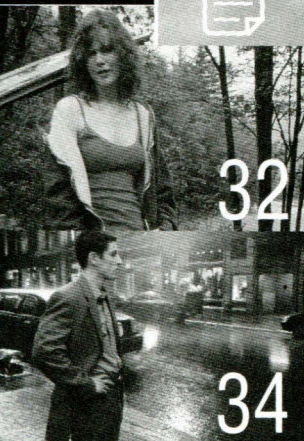
Kontakt:

tel.: 02/44 45 37 11, fax: 02/44 37 33 11

e-mail: lkperm@lkpermanent.sk

www.isnet.sk/lkpermanent

NA ÚVOD

OBSAH

- 3 ⇨ **PLUS/MÍNUS**
v slovenskej kinematografii
- 4 – 6 ⇨ **KALENDÁRIUM**
filmových podujatí mesiaca
- 7 ⇨ **KALENDÁRIUM** alebo 6. Letný
filmový seminár 4 živly
- 8 – 13 ⇨ **NOVÉ FILMY** pre premiérové kiná
v júli
- 14 – 15 ⇨ **NOVÉ FILMY** pre premiérové kiná
v auguste
- 16 – 17 ⇨ **AKTUÁLNE** alebo s Dušanom Hudecom
nielen o filme Miluj blízkeho svojho
- 18 – 19 ⇨ **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 20 – 21 ⇨ **NIEČO z VŠMU** alebo študentský
film v roku 03/04
- 22 – 24 ⇨ **ROZHOVOR** s Markom Škopom
alebo túžba po hľadaní iných svetov
- 25 ⇨ **SOUNDTRACKY** alebo filmová
hudba na CD nosičoch
- 26 – 29 ⇨ **TÉMA** mesiaca alebo kedy môžeme pove-
dať, že film je slovenský?
- A – H ⇨ **PRÍLOHA** alebo Filmové čítanie zo SFÚ:
Petra Hanáková: Pedro Almodóvar
- 30 – 31 ⇨ **OHLASY** alebo malý veľký
12. Art Film Trenčianske Teplice
- 32 – 33 ⇨ **RECENZIA** alebo psychologická dráma
Ludská škvrna Roberta Bentona
- 34 – 35 ⇨ **RECENZIA** alebo Woody Allen
v mladšom corpuse filmu Čokoľvek
- 36 – 40 ⇨ **TÉMA** mesiaca alebo desať rokov
slovenského filmu 1993 – 2003
- 41 ⇨ **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA** alebo
granty a európske podporné programy
- 42 – 43 ⇨ **OHLASY** alebo druhý ročník
súťaže Cena Tibora Vichtu
- 44 – 49 ⇨ **PROGRAMY** filmových klubov,
kín a multiplexov alebo kam dnes
večer
- 50 ⇨ **JUBILEÁ**
- 51 ⇨ **DIGITÁLNA KINEMATOGRAFIA XXV.**
- 52 ⇨ **STALO SA ZA 30 DNÍ** alebo
čo nám neuniklo

Film.sk

Mesačník o filmovom
dianí na Slovensku
5. ročník

Vydavateľ: Slovenský
filmový ústav

Adresa redakcie: Film.sk

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32

811 09 Bratislava

tel.: 02/57 10 15 25

fax: 02/52 73 32 14

e-mail: filmsk@sfu.sk

Šéfredaktorka:

Simona Nôtová-Tušerová

Tajomníčka redakcie:

Dáša Čiripová

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Štefan Vraštiak

vedúci videotéky SFÚ

Miroslav Ulman

vedúci infocentra SFÚ

Marian Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Lubica Mistríková

vedúca kancelárie AIC – SFÚ

Simona Nôtová-Tušerová

šéfredaktorka Film.sk

Design: Marek Borovský

Grafická úprava: Miroslav Grnja

Litografie a osvit: Dolis, spol. s r.o.

Tlač: Žilinské tlačiarne

Hviezdoslavova 42, 011 33 Žilina

Uzavierka čísla 7-8/2004: 22. 6. 2004

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Názory redakcie sa nemusia

zhodovať s názormi prispievateľov.

Foto na titulnej strane:

Ludská škvrna –

Continental film.

Film.sk vychádza

s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Akkoľvek rozmnožovanie textu, fotografií,
grafov, vrátane údajov v elektronickej podobe
len s predchádzajúcim písomným súhlasom
vydavateľa.

© Slovenský filmový ústav

Viera Ďuricová, vedúca Oddelenia medzinárodných kontaktov

SFÚ: „Plus – Pretrvávajúci dobrý dojem z nedávneho vyhodnotenia druhého ročníka scenáristickej súťaže Cena Tibora Vichtu. Bola som príjemne prekvapená počtom zúčastnených autorov, ako aj úrovňou prezentácie súťažiacich prác. Títo mladí autori sú nádejou pre slovenskú kinematografiu a je dobré, že napriek zúfalej situácii vo výrobe filmov, sa nechcú vzdať svojho remesla a veria, že ich scenáre budú niekedy realizované. Dalším veľkým plusom pre mňa, ako pracovníčku SFÚ, je vytúžené ukončenie prestavby sídelnej budovy filmového ústavu. Po takmer roku problémov a sťažiených pracovných podmienok budeme môcť poskytovať verejnosti kvalitnejšie služby v krajšom prostredí. Mínus – Tento rok, viac ako po iné roky, pocítujem pri práci nášho oddelenia (propagácia slovenského filmu v zahraničí) katastrofálny nedostatok nových slovenských filmov. Pri príležitosti rozšírenia Európskej únie sa organizujú na mnohých miestach po celom svete filmové prehliadky nových členských krajín EÚ a je frustrujúce odmietat účasť Slovenska, lebo nemáme nové filmy. Nemôžeme sa donekonečna prezentovať archívnymi, aj keď kvalitnými filmami z archívu SFÚ.“

Juraj Mojžiš, výtvarný a filmový teoretik: „(Bez mínusu plus) Považujem za šťastný paradox, keď puncovaný skeptik (nie frľoš) nevyužije príležitosť pookriať pri mínusoch. Dnes mi všetky plusy napadajú v súvislosti s myslením o filmovom myslení. Na jar vyšlo tohoročné prvé číslo „kritického občasnika študentov filmovej vedy FTF VŠMU“ Frame. Ambície študentského skusovania sú, nepochybne, nadštandardné. Práve také boli prednedávnom prvé štúdie, napríklad Petra Gavaliera, Jany Dudkovej, Kataríny Mišíkovej, Petry Hanákovej, Márie Ferenčuhovej uverejňované v Kino-Ikone. Ak títo mladí ľudia začínajú na Katedre filmovej vedy učiť len o málo mladších rovesníkov, môžeme rátať, že z náznakov dôjde k zásadnej zmene. Naviac, ak popri prevládajúcich interpretačných stratégiách štrukturalistickej proveniencie, Katarína Mišíková upriamuje pozornosť na kognitívne metódy analýzy filmového diela, povedzme, Bordwellovského rázu. Veď neoformalistickými nástrojmi analýzy sme, zrejme, doteraz nijako nehýrili. Držme si palce, ozaj všetci, aj keď mediálna skutočnosť pri jestvovaní občasníkov a nie hĺby periodík nabáda skôr k zúfalstvu.“

Mária Ferenčuhová filmová teoretička: „Moje tohtomesačné plus a mínus je fatálne prifahované 12. ročníkom festivalu Art Film Trenčianske Teplice / Bratislava, hoci v čase uzávierky môžem glosovať len prvú, trenčianskoteplickú časť. Celkové plus: Usporiadatelia robili, čo mohli, vďaka čomu dokázali, aj napriek anorektickému rozpočtu, zachovať kontinuitu tejto akcie. Bez znamienka: V úsilí udržať kvalitu (predovšetkým filmov v súťažných sekciách) obetovali festivalovú okázalosť i dopoludňajšie reprízy. Mínus: Práve to (spolu s rozptýlením festivalu na viacero miest) zrejme spôsobilo nižší záujem verejnosti o teplickú časť. Plus: Veľkú časť účastníkov už tradične tvorili študenti a videoprojekcia, kde sa premietali hlavne študentské filmy zo sekcie Na ceste a experimentálno-umelecké Artefakty, bola takmer neustále plná. Celkové mínus: Viem, že ide o dve nesúmerateľné veci, ale pripadá mi absurdné, že kým ponuka programov káblovej televízie UPC sa náhle rozrástla o niekoľko nových, pre diváka očividne nepostrádateľných staníc a kým verejnoprávna STV rozbieha komerčnú megašou Slovensko hľadá superstar, kultúrne podujatia menej komerčného charakteru a skromnejších, stredoeurópskych rozmerov, postupne chradnú.“

Filmové podujatia na Slovensku

18. jún - 29. august

2. Bažant kinematograf 2004

(miesto konania - 25 slovenských miest)

Pojazdný autobus Bažant kinematograf, ktorý na Slovensko zavítal po prvýkrát vlni, aj tento rok prináša na spriemnenie letných večerov české a slovenské filmy. Keďže projekcie kinematografu minulý rok zaznamenali veľký ohlas u divákov, podarilo sa jeho organizátorom tento rok priviezť na Slovensko až dva autobusy, vďaka čomu sa obľúbené filmy dostanú až do 25-tich rôznych miest na Slovensku. Pribudli predovšetkým mestá na južnom a východnom Slovensku. Dramaturgia pojazdného autobusu zostala oproti vlaňajšku nezmenená, v jeho programovej ponuke opäť figurujú české a slovenské filmy, väčšinou komédie a ako predfilmy krátke animované snímky študentov VŠMU. Z celovečerných titulov Bažant kinematograf uvedie filmy *Nuda* v Brne Vladimíra Morávka, *Pupendo* Jana Hřebejka, *Děvčátko* Bena Tučeka, *Rok diabla* Petra Zelenku, *Divoké včely* Bohdana Slámu, *Samotáři* Davida Ondříčka a 90-te roky budú zastúpené filmami *Knoflíkáři* Petra Zelenku, *Díky za každé nové ráno* Milana Šteindlera a slovenskou *Záhradou* Martina Šulíka. Viac informácií a kompletný program nájdete na www.kinematograf.sk. (sim)

16. - 17. júl

Bažant Pohoda 2004

(miesto konania - Trenčín - areál letiska)

Na hudobnom festivale Bažant Pohoda nebudú ani tento rok chýbať večerné a nočné filmové projekcie, ktoré bude premietaf Bažant kinematograf. Do piatkového programu sú zaradené celovečerné snímky *Strach a hnus* v Las Vegas Terryho Gilliama, *Choking Hazard* Marka Dobeša, *Český sen* Víta Klusáka a Filipa Remundu a *Škandál* v Melodias banke Otakara Krivánka. Sobotňajší program začne projekciou filmu *Monty Python a svätý grál* Terryho Jonesa a Terryho Gilliama, pokračovať bude filmami *Kamoši* Mortena Tylduma a *Díky za každé nové ráno* Milana Šteindlera. Z krátkych filmov sa na Bažant Pohode objavia animované študentské snímky *Anatómia myšlienky* Petra Košťála, *Ako sa kedysi pralo* Miša Uhrína, *Farberaj* Ivany Šebestovej, *Každodenná paša* Martina Snopeka, *Dnes mám prvé randevú* Borisa Šimu a *Odtlačok* Jozefa Mitaľa. Začiatok premietaní je o 21.30 h. Viac o festivale a filmoch nájdete na www.pohodafestival.sk. (ľub)

19. - 22. august

6. Letný filmový seminár 4 živly: Revolúcie

(miesto konania - Banská Štiavnica - kino Akademik, amfiteáter, čajovňa Klopačka, Art café)

Predposledný augustový víkend v Banskej Štiavnici bude patriť

JÚL - AUGUST 2004

už po šiesty raz prehliadke Štyri živly. Hlavnou témou tohto ročníka bude fenomén revolúcie. 16 celovečerných a 3 stredometrážne snímky by sa mali stať podnetom na uvažovanie o podobách a povahách revolúcie v spoločnosti, umení a vo filme. Občianske združenie štyri živly pripravilo seminár v spolupráci s ASFK, SFÚ, FTF VŠMU, CMK Rubigall, čajovňou Klopačka, kaviarňou Art café, Francúzskym inštitútom, Veľvyslanectvom Španielskeho kráľovstva a s finančným príspevkom MK SR. Viac informácií nájdete na str. 7 a na www.4zivly.sk.

Podujatia slovenského filmu v zahraničí

26. jún - 3. júl

22. Filmfest Mníchov (Nemecko)

Do cyklu Medzinárodný program je zaradený aj koprodukčný slovensko-česko-nemecko-rakúsko-francúzsky film *Kráľ zlodejov* (r. I. Fíla).

27. jún - 4. júl

34. Lubušské filmové leto - Lagow (Poľsko)

Projekcie filmov *66 sezón* (r. P. Kerekes), *Zostane to medzi nami* (r. M. Šindelka) a *Kráľ zlodejov* (r. I. Fíla).

2. - 10. júl

39. Medzinárodný filmový festival Karlovy Vary (Česká republika)

Najvýznamnejší medzinárodný filmový festival v Českej republike uvedie tento rok cca 230 filmov zo 42 krajín. Napriek svojej prestížnosti je určený laickej aj odbornej verejnosti. Otváracím filmom bude írsky snímka Johna Irvina *The Boys from Country Clare*. Najväčšej pozornosti sa teší už tradične Medzinárodná súťaž celovečerných hraných filmov, v ktorej budú v európskej alebo svetovej premiére uvedené filmy nakrútené v uplynulej sezóne od režisérov, akými sú napríklad Pedro Almodóvar alebo bratia Coenovci. Okrem oficiálnej súťaže a súťaže dokumentárnych filmov sú do programu zaradené sekcie 2004: Hudobná Odysea, Nový katalánsky film, sekcia venovaná prehliadke desiatich tureckých filmov, retrospektívna prehliadka Johna Cassavetes a prehliadka filmov Sergia Leoneho. V programe festivalu je aj film *Kráľ zlodejov* (r. I. Fíla). Viac informácií nájdete na www.iffkv.cz.

7. júl

Stretnutie európskych dokumentaristov - Bardonecchie (Taliansko)

Na festivale, ktorý organizuje združenie European Documentary Network, bude slovenský dokument zastupovať film Petra Kerekesa *66 sezón*.

23. júl - 1. august

30. Letná filmová škola Uherské Hradiště (Česká republika)

Letná filmová škola už po tridsiaty raz ponúkne možnosť vidieť v priebehu desiatich dní množstvo filmov, zaujímavých podujatí a sprievodných akcií. Tentokrát program tvoria sekcie *Film a detstvo*, *Film a rozprávka*, *Čínsky film*, *Cinepur's choice*, *Osobnosti a výročia*, *Nový český a slovenský film*, *Ozveny filmových festivalov*, *Krátky film*. Zo zahraničných hostí by sa na festivale mali objaviť napríklad Terry Jones, Terry Gilliam, Tom Stoppard, Andrej Zviagincev, Viktor Erice a ďalší, z českých tvorcov LFŠ svojou návštevou poctia napríklad Věra Šimková - Plíková, Jan Schmidt, Vojtěch Jasný a iní. Viac informácií nájdete na www.lfs.cz.

9. - 14. august

MFF Odense (Dánsko)

Projekcia filmu *Pôvod sveta* (r. K. Kerekesová).

17. - 22. august

3. Medzinárodný festival nezávislých filmov Anonimul - Sf. Gheorghe (Rumunsko)

Projekcia filmov zaradených do súťaže 66 sezón (r. P. Kerekes) a *Pôvod sveta* (r. K. Kerekesová). V sekcii *Zakázané filmy* bude uvedená snímka *Tryzna* (r. P. Mihálik, V. Kubenko, D. Trančík) a *Týždenník č. 48/1989 - Verejnosť proti násiliu* (r. I. Brachtl).

24. - 28. august

Medzinárodný študentský filmový festival Fresh Films Festival - Karlovy Vary (Česká republika)

Cieľom prvého ročníka medzinárodného súťažného festivalu študentských filmov je vytvoriť ucelenú prehliadku tvorby filmových škôl, obnoviť stretnutie študentov medzinárodných filmových škôl a umožniť tak prezentáciu ich diel v prostredí mesta s dlhotrvajúcou festivalovou tradíciou. Organizátori festivalu oslovili vyše 100 filmových škôl z 50-tich krajín a do výberu pripravujú približne 500 filmov. Program festivalu pozostáva z medzinárodnej súťaže, ktorá zahŕňa kategórie - hraný film, dokumentárny film, animovaný film a Najlepšia školská kolekcia filmov. V sekcii *Panoráma* sú zaradené kolekcie filmov prezentujúce jednotlivé filmové školy. V sekcii celovečerných debutov sa predstavia celovečerné debuty absolventov škôl z asociácie CILECT. O víťazných filmoch v medzinárodnej súťaži budú rozhodovať tri odborné medzinárodné poroty, pričom cena pre víťazov v jednotlivých kategóriách je tisíc dolárov. Viac informácií nájdete na www.freshfilmsfest.net.

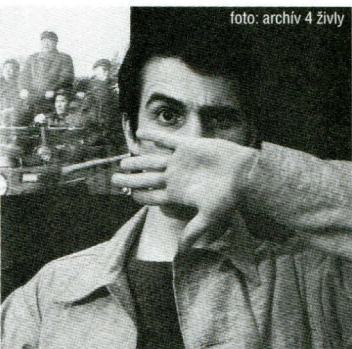
pripravila **Dáša Čiripová**

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

Revolučné živly

Predposledný augustový víkend od 19. do 22. augusta 2004 v Banskej Štiavnici bude patriť nielen letným radovánkam, kúpaniu v jazerách a dlhým prechádzkam v sopečných pohoriach, ale aj radovánkam filmovým, ba priam až živelné filmovým. Občianske združenie štyri živly pripravilo už 6. ročník Letného filmového seminára 4 živly.

Nosnou témou tohto ročníka je fenomén nevyhnutne asociovaný so živelnosťou: revolúcie. Kolekcia 16 celovečerných a 3 stredometrážnych snímok zahrnutých do programu seminára by mala byť podnetom na uvažovanie o podobách a povahách revolúcií, či už v spoločnosti, v umení alebo vo filme. O re-

Z filmu J.-L. Godarda *Číňanka*.

volúciách nielen umeleckých, filmových a spoločenských, ale aj o revolúciách ako nositeľoch novátorstva, revolty, vzbury proti tradičnému a väčšinovému, ako patrónoch outsiderstva, čudáctva, inakosti, bláznivosti, odmietania podrobiť sa štandardu. Pýtať sa na rôzne charakteristiky revolúcií nám umožnia filmy *Z histórie revolúcie* Tinta Brassa, *10 dní, ktoré otriasli svetom* Sergeja M. Ejzenštejna, *Zmluva s diab-*

lom Jozefa Zachara, *Idioti* Larsa von Triera, *Manželstvo* Márie Braunovej Rainera W. Fassbinder, *Číňanka* Jeana-Luca Godarda, *Skrytý pôvab buržoázie* Luisa Buñuela, *Orfeus* Jeana Cocteaua a *Svieť, svieť moja hviezda* Alexandra Mittu. Prekvapením seminára budú aj tri revolučné archívne filmy.

Ako každý rok bude program doplnený večernými projekciami na letnom kine v amfiteátri, kde budú uvedené napríklad snímky *Bowling for Columbine* Michaela Mora, *Sex Pistols: Bes a des Julie* na Templea, *Mesto bohov* tvorcov Kátie Lund a Fernanda Meirellesa. Špeciálnou súčasťou programu bude projekcia nemého filmu *Krásavica z Marsu* Jakova Protazanova so živým hudobným doprovodom formácie *Dlhé diely*. Pred celovečernými filmami budú uvedené stredometrážne snímky *Zem bez chleba* a *Andalúzsky pes* Luisa Buñuela a *Medzihra* René Claira.

Sprievodné podujatia seminára budú okrem tradičnej party na Klopačke zahŕňať i partnerské akcie v kaviarni Art café. Počas seminára sa tiež budú predávať publikácie z edičného oddelenia SFÚ. Bližšie informácie o programe, histórii a akreditáciách Letného filmového seminára 4 živly možno čoskoro nájsť na internetovej stránke www.4zivly.sk.

Katarína Mišíková
(OZ štyri živly)

(50 First Dates, USA, 2004), 99 min., MP, české titulky, **komédia**

50x a stále po prvý raz

Réžia: Peter Segal,
Scenár: George Wing,
Kamera: Jack N. Green, **Hudba:** Teddy Castellucci, **Strih:** Jeff Gourson, **Hrajú:** Adam Sandler, Drew Barrymore, Rob Schneider, Sean Astin, Lusia Strus, Dan Aykroyd, **Distribútor:** Itafilm

Ošetrovateľ arktických vodných zvierat Henry Roth má svoju budúcnosť dôkladne naplánovanú. Vo chvíľach, keď práve neopatrjuje morské zvieratá v havajskom Sea Life parku, láme srdcia turistiek a pokúša sa nadviazať krátkodobú romancu. Dlhodobý vzťah neprichádza uňho do úvahy –

zmaril by jeho dlhoročný sen o výprave na Aljašku, kde chce skúmať podmorský život mrožov. Osud ho dá dokopy s mladou a krásnou Lucy Whitmore, ktorá však trpí poruchou pamäti a tak Henry musí bojovať o jej srdce každý deň znova a znova až do konca života...

PREMIÉRA: 1. 7. 2004

(Tais-toi!, Francúzsko-Taliansko, 2003), 85 min., MP 12, české titulky, **kriminálna komédia**

Drž hubu!

Réžia: Francis Veber, **Scenár:** Francis Veber, **Kamera:** Luciano Tovoli, **Hudba:** Marco Prince, **Strih:** Georges Klotz, **Hrajú:** Gérard Depardieu, Jean Reno, André Dussollier, Leonor Varela, Jean-Pierre Malo, Richard Berry, Jean-Michel Noirey, **Distribútor:** Continental film

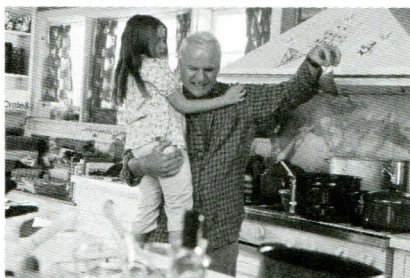
Gérard Depardieu a Jean Reno v komédii o dvojici neschopných, ale vytrvalých lupičov. Quentin je príhlúply, smoliarsky, no mimoriadne priateľský bankový lupič, s kto-

rým kvôli jeho urozprávanosti nikto nevydrží dlhšie bez toho, aby sa z neho nezbláznil alebo ho nechcel zaškrtiť. Výnimkou je len Ruby, jeho drsný a mužný starý známy zo školských čias. Táto veľmi nesúrodá dvojica sa stretáva najprv v spoločnej cele, potom v blázcinci a neskôr na úteku. Film vzdialene pripomína Veberovu a Molinarovu komédiu *Dotieravý chlap*.

PREMIÉRA: 1. 7. 2004

(Cheaper by the Dozen, USA, 2003), 90 min., MP 12, český dabing, **komédia**

Dvanásť do tucta

Réžia: Shawn Levy, **Námet:** Craig Tittley podľa rovnomennej knihy F. Bunkera Jr. a E. G. Carey, **Scenár:** Sam Harper, Joel Cohen, Alec Sokolow, **Kamera:** Jonathan Brown, **Hudba:** Christophe Beck, **Strih:** George Folsiey Jr., **Hrajú:** Steve Martin, Bonnie Hunt, Piper Perabo, Tom Welling, Hilary Duff, Kevin Schmidt, Alyson Stoner, **Distribútor:** Tatrafilm

Tom Baker je športový tréner a tak je na prítomnosť viacerých ľudí zvyknutý. Možno i preto sa stal otcom dvanástich detí. Jeho žena Kate je chápravou manželkou a milujúcou matkou. Zhodou okolností práve v čase, keď Kate odchádza do New Yor-

ku kvôli vydaniu svojej knihy, sa Tomovi splní celoživotný sen. A tak teraz musí nielen udržiavať chod domácnosti a riešiť každodenné problémy, ale i snažiť sa predviesť na novom mieste v tom najlepšom svetle.

PREMIÉRA: 1. 7. 2004

(Buddy, Nórsko, 2003), 100 min., MP 12, české titulky, **komédia**

Kamoši

Réžia: Morten Tyldum, **Scenár:** Lars Gudmestad, **Kamera:** John Andreas Andersen, **Hudba:** Lars Lillo-Stenberg, **Strih:** Eli Nilsen, **Hrajú:** Nicolai Cleve Broch, Aksel Hennie, Anders Baasmo Kristiansen, Pia Tjelto, Janne Formoe, Henrik Gaver, Elin Tvedt, **Distribútor:** SPI International

Kristofferov bezstarostný život sa zmení vo chvíli, keď ho opustí jeho priateľka Elizabeth a dá prednosť svojmu šéfovi. Pripadá si ako outsider, jeho malý bezpečný svet sa rozpadáva na kusy. Jedného dňa sa však jeho uletené videodenníky náhodou dostanú do rúk televízneho producenta, ktorý z nich spraví úspešný zábavný program.

O niekoľko týždňov sa jeho život a život jeho priateľov stáva verejným tajomstvom a z Kristoffera hviezda šoubiznisu. Všetko je znovu krásne a ružové, o chvíľu však začne mať problém – jeho zmediatizovaní kamaráti sa postupne začínajú od neho odvracať... Film získal Cenu divákov na MFF Karlovy Vary 2003.

PREMIÉRA: 8. 7. 2004

(Open Range, USA, 2003), 139 min., MN 15, české titulky, **western / dráma**

Krajina strelcov

Réžia: Kevin Costner, **Scenár:** Craig Storper, **Kamera:** James Muro, **Hudba:** Michael Kamen, **Strih:** Michael J. Duthie, Miklos Wright, **Hrajú:** Robert Duvall, Kevin Costner, Annette Bening, Michael Gambon, Michael Jeter, Diego Luna, Abraham Benrubi, **Distribútor:** Continental film

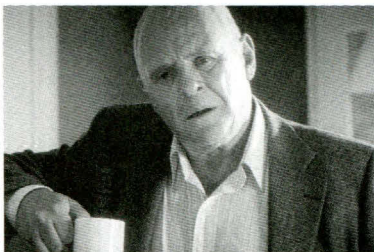
Herec a režisér Kevin Costner sa vrátil k žánru, s ktorým pred trinástimi rokmi slávil svoj najväčší úspech – westernu. Tento raz nás zavedie do roku 1882. Štyria priatelia – Šéf, Charley, Mose a Button žnú voľne svoje stáda dobytká cez nekonečnú západnú prériu,

ďaleko od civilizácie. Až v mestečku Harmonville narázia na problém. Ani na chvíľu však nezaváhajú a v mene zachovania slobody, cti a spravodlivosti sa pustia do boja proti mocnému rančerovi a tyranskému šerifovi.

PREMIÉRA: 8. 7. 2004

(The Human Stain, USA/Nemecko, 2003), 105 min., MN 15, české titulky, **romantická dráma / thriller**

Ľudská škvrna

Réžia: Robert Benton, **Námet:** Philip Roth – román, **Scenár:** Nicholas Meyer, **Kamera:** Jean-Yves Escoffier, **Hudba:** Rachel Portman, **Strih:** Christopher Tellefsen, **Hrajú:** Anthony Hopkins, Nicole Kidman, Ed Harris, Gary Sinise, Wentworth Miller, Jacinda Barrett, Clark Gregg, Anna Deavere Smith, **Distribútor:** Continental film

Život uznávaného univerzitného profesora Colemanu Silka sa rázne zmení, keď po obvinení z rasizmu príde o prácu a zomrie mu milovaná manželka. Zlomený muž nachádza zmysel života vo vzťahu s oveľa mladšou pomocnou robotníčkou a upratovačkou Fauniou.

Do jeho utajovanej minulosti sa snaží preniknúť mladý spisovateľ, ktorý chce o Colemanovi napísať knihu. Postupne začínajú vychádzať na povrch mnohé tajomstvá, ktoré vypovedajú o skrytej bolesti, nešťastí a pokrytectve.

PREMIÉRA: 15. 7. 2004

(Michel Vaillant, Francúzsko, 2003), 102 min., MP 12, české titulky, **akčný**

Na plný plyn

Réžia: Louis-Pascal Couvelaire, **Námet:** Jean Graton, Philippe Graton – postavy z komiksu *Michel Vaillant*, **Scenár:** Luc Besson, Gilles Malencon, **Kamera:** Michel Abramowicz, **Strih:** Hervé Schneid, **Hrajú:** Sagamore Stévenin, Peter Youngblood Hills, Diane Kruger, Jean-Pierre Cassel, Béatrice Agenin, Philippe Bas, Philippe Lellouche, **Distribútor:** Continental film

Slávny francúzsky komiks Jeana Gratona, ktorý vychádzal v rokoch 1957 – 2003, inšpiroval v 60-tych rokoch hraný televízny seriál a vlni sa jeho postavy objavili i na plátnach kín. Ústredným hrdinom je Michel Vaillant – normálny smrteľník, bez akýchkoľvek

nadprirodzených schopností. Jedinými jeho zbraňami sú šarm, zmysel pre česť a odvaha. Michel je úspešný automobilový pretekár a tak sa môžete tešiť na rýchle autá a šialené naháňačky, ale nechýba ani záhadná pôvabná žena.

PREMIÉRA: 29. 7. 2004

(Ničeho nelituji, Česká republika, 2003), 83 min., MP, **tragikomédia**

Nič nelutujem

Réžia: Theodora Remundová, **Scenár:** Theodora Remundová, **Kamera:** Jakub Šimůnek, Jiří Lívánek, **Hudba:** Giuseppe Verdi, Antonín Dvořák, Edith Piaf, **Strih:** Zdeněk Marek, **Hrajú:** Irena Dittertová, Marcela Stieglarová, Patrice Fialová, Danuše Pánková, Miloš Dokoupil, rodina Pánková, **Distribútor:** Itafilm

Tento celovečerný dokumentárny film vznikol spojením dvoch samostatných titulov – absolventského dokumentu *Standard* s novo nakrúteným materiálom *Ničeho nelituji*. V oboch si postupne kamera získava takú dôveru, že prestáva byť obyčajným svedkom, ale stáva sa rodinným priateľom, pred ktorým ľudia strá-

cajú hanbu a ktorého dokonca ako arbitra zapájajú do svojich sporov. Pri zachytení intímnych rodinných vzťahov vychádzajú na povrch zápletky s až tragickými či grotesknými dozvukmi. Prvý film hovorí o osudoch troch žien troch generácií, druhá časť predstaví svojráznu ženu zo zlínskeho predmestia a jej rodinu.

PREMIÉRA: 1. 7. 2004

(The Ladykillers, USA, 2004), 104 min., MP 12, slovenské titulky, **komédia**

Päť lupičov a stará dáma

Réžia: Ethan a Joel Coen,
Scenár: Joel Coen, Ethan Coen,
Kamera: Roger Deakins, **Hudba:**
Carter Burwell, **Strih:** Ethan Coen,
Joel Coen, **Hrajú:** Tom Hanks,
Irma P. Hall, Marlon Wayans,
J. K. Simmons, Tzi Ma, Ryan
Hurst, Diane Delano, George
Wallace, John McConnell,
Distribútor: Saturn Entertainment

Bratia Coenovci tentoraz siahli po úspešnej klasickej veselohre *Päť lupičov a stará dáma* (1955) s Alecom Guinnessom, ktorá bola svojho času veľmi úspešná aj v našich kinách. „Profesor“ Goldthwait Higginson Dorr, údajný doktor filozofie, plánujúci lúpež storočia dal dokopy bandu, ktorá sa má prekopať k trezoru z piv-

nice domu starej dámy pani Munsonovej. Čoskoro však vysvitne, že partia nemá dosť inteligencie na uskutočnenie zámeru svojho šéfa. Ešte väčším problémom však je, že fatálne podcenia domácu pani. Tá odhalí, že nie sú hudobným telesom, hľadajúcim priestor na skúšanie chrámovej hudby a hrozí, že ich udá polícii.

(Shrek 2, USA, 2004), 93 min., MP, český dabing, **animovaná komédia**

Shrek 2

Réžia: Andrew Adamson, Kelly Asbury, Conrad Vernon, **Scenár:** Andrew Adamson, Joe Stillman, J. David Stern, David N. Weiss, **Hudba:** Harry Gregson-Williams, **Strih:** Michael Andrews, Sim Evan-Jones, **Distribútor:** Tatrafilm

Po súboji s dračicou a zlým lordom Farquaadom o ruku princeznej Fiony čaká na Shreka v druhom pokračovaní ďalšia ťažká úloha: návšteva svokrovcov. Fionini rodičia, kráľ Harold a kráľovná Lillian vládnu Kráľovstvu za siedmimi horami. Novomanželia sa spolu s Oslíkom vydajú na cestu. Kráľov-

ský pár i poddaní sa už nevedia dočkať ich príchodu. Nikto však netuší ako kráľovský záľ vyzerá a že i princezná sa trochu zmenila. Film bol vybraný do súťaže MFF Cannes 2004 a v USA sa s 353 miliónmi dolárov stal komerčne najúspešnejším animovaným filmom všetkých čias.

PREMIÉRA: 15. 7. 2004

PREMIÉRA: 8. 7. 2004

(Spider-Man 2, USA, 2004), 120 min., MP, slovenské titulky, **dobrodružný**

Spider-Man 2

Réžia: Sam Raimi, **Scenár:** Alvin Sargent, **Kamera:** Bill Pope, **Hudba:** Danny Elfman, **Strih:** Bob Murawski, **Hrajú:** Tobey Maguire, Kirsten Dunst, Alfred Molina, James Franco, Elizabeth Banks, Bruce Campbell, Rosemary Harris, J. K. Simmons, Vanessa Ferlito, **Distribútor:** Itafilm

Od chvíle, ako sa Peter Parker rozhodol opustiť svoju dlhoročnú lásku Mary Jane Watson, aby sa mohol v kostýme Spider-Mana aj naďalej zodpovedne venovať svojmu povolaniu superhrdinu, uplynuli dva roky. Jeho túžba po milovanej M. J. však postupom času len vzrastá a preto sa teraz pohráva s myšlienkou, že by sa tajného života superhrdinu na dôkaz svojej lásky zriekol. No M. J. sa me-

dzitým rozhodla ísť svojou cestou – vydala sa na dráhu filmovej herečky a v jej živote figuruje nový muž. Peter má problémy aj so svojím najlepším priateľom Harrym a navyše sa na scéne objavuje i dr. Octopus – diabolský netvor s dvoma pármí smrtiacich chápadiel, ktorý mu je viac než dôstojným protivníkom. A tak musí hrdina využiť všetky svoje schopnosti, ktoré sú mu darom i kľatbou zároveň.

pripravil **Miro Ulman**

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA DISTRIBUČNÝCH TITULOV!)

PREMIÉRA: 22. 7. 2004

Z FILMOVÉHO DIANIA

Film Mustang ocenený na TUR Ostrava 2004

Film *Mustang* (2001) režiséra Pavla Barabáša bol ocenený na prvom ročníku Medzinárodného festivalu odborných filmov TUR Ostrava 2004, venovaného problematike trvalo udržateľného rozvoja, ktorý sa konal od 18. do 21. mája 2004 v Ostrave. Festival pod pojmom „trvalo udržateľný rozvoj“ chápe taký rozvoj spoločnosti, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom nezasahuje do prírody, neznižuje jej rozmanitosť a udržiava prirodzené funkcie ekosystému. Predposledný večer festivalu TUR Ostrava 2004 sa niesol v znamení tvorby slovenského dokumentaristu Pavla Barabáša, počas ktorého sa v jednom bloku premietali jeho tri filmy *Tatry mystérium* (2003), *OMO – Cesta do praveku* (2002) a *Mustang* (2001). Barabášov film *Mustang* získal Čestné uznanie prezidenta Hospodárskej komory ČR.

(tfs)

August v slovenských kinách

Vzhľadom na to, že Film.sk 7-8/2004 je letné rozšírené dvojčíslo a prináša informácie týkajúce sa oboch mesiacov, nemôže chýbať ani zoznam augustových premiér. Distributéri ich pripravili jedenásť. Nasledujúce riadky však berte len ako predbežnú informáciu, pretože jednotlivé tituly a ich názvy sa často menia i pár týždňov pred premiérou.

Ako vytočiť Helenu

(*Raising Helen*, USA, 2004, r. Garry Marshall, hrajú: Kate Hudson, John Corbett, Joan Cusack, Helen Mirren) Potom ako jej sestra a švagor zahynú pri automobilovej nehode, ujme sa mladá dievčina starostlivosti o ich tri deti.

Čokol'vek

(*Anything Else*, USA, 2003, r. Woody Allen, hrajú: Woody Allen, Jason Biggs, Danny DeVito, Christina Ricci) Typická trpká komédia Woodyho Allena je variáciou jeho najúspešnejšieho diela *Annie Hall*.

Dvaja bratia

(*Deux freres / Two Brothers*, Francúzsko-V. Británia, 2004, r. Jean-Jacques Annaud, hrajú: Guy Pearce, Jean-Claude Dreyfus, Philippine Leroy-Beaulieu)

Jean-Jacques Annaud slávil pred mnohými rokmi úspech s filmom *Medveď*. Tentoraz divákov zavedie do Kambodže 20-tych rokov minulého storočia a predstaví dve tygrie mláďatá, ktoré rozdelil osud

a spojila náhoda – z jedného je „cirkusák“, z druhého zabitak.

Garfield

(*Garfield: The Movie*, USA, 2004, r. Peter Hewitt, hrajú: Breckin Meyer, Jennifer Love Hewitt, Stephen Tobolowsky)

Jeden z najznámejších kocúrov na svete sa po komikse a animovanom seriáli dostáva i na filmové plátno.

Hriešny tanec 2

(*Dirty Dancing: Havana Nights*, USA, 2004, r. Guy Ferland, hrajú: Diego Luna, Romola Garai, Sela Ward)

Príbeh podobný tomu s Jennifer Grey a Patrickom Swayzom sa tentoraz odohráva v Havane v rytme salsy krátko pred vypuknutím revolúcie.

Choking Hazard

(*Choking hazard*, Česká republika, 2004, r. Marek Dobeš, hrajú: Jaroslav Dušek, Jan Dolanský, Dáda Patrasová)

Prvá česká zombie komédia

Dáda Patrasová v českej zombie komédii *Choking Hazard*.

plná drzého humoru a litrov malinovo sfarbeného slizu.

tože hlavným podozrivým je práve on.

Kráľ Artuš

(*King Arthur*, USA, 2004, r. Antoine Fuqua, hrajú: Clive Owen, Stephen Dillane, Kiera Knightley, Stellan Skarsgård)

Historický veľkofilm z produkcie Jerry Bruckheimera (*Armageddon*, *Pearl Harbor*, *Piráti Karibiku – Kľatba Čiernej perly*) sľubuje, že teraz ukáže ako sa žilo pred 1600 rokmi a ako to bolo naozaj s kráľom Artušom.

Pánská jízda

(*Pánská jízda*, Česká republika, 2004, r. Martin Kotík, hrajú: Martin Dejdar, Vladimír Škultěty, Josef Abrahám, Svetlana Nálepková, Petra Špalková)

Ovdovený otec a dvaja dospievajúci synovia zúfalo potrebujú ženskú pomoc, aby ich domácnosť nevyzerala tak, ako keď sú *Pat* a *Mat* v najlepšej forme.

Prezumpcia viny

(*Out of Time*, USA, 2003, r. Carl Franklin, hrajú: Denzel Washington, Eva Mendes, Sanaa Lathan, Dean Cain)

Matt Lee Whitlock, uznávaný šéf polície v malom mestečku Banyan Key musí čím skôr vyšetriť dvojnásobnú vraždu, pre-

Riddick: kronika temna

(*Chronicles of Riddick*, USA, 2004, r. David Twohy, hrajú: Vin Diesel, Colm Feore, Thandie Newton, Judi Dench, Karl Urban, Alexa Davalos)

Päť rokov po Čiernočiernej tme prichádza *Riddick* (Vin Diesel), recidivista na úteku na planétu Helion. Aby zachránil seba i Kyru, musí zvíťaziť rozhodujúci súboj s vodcom rasy Necromongerov, ktorá si podmaňuje celé planéty.

Tú starú treba zabiť!

(*Duplex*, USA, 2003, r. Danny DeVito, hrajú: Ben Stiller, Drew Barrymore, Eileen Essel, Harvey Fierstein)

Alex a Nancy žijú v duchu „amerického sna“ v New Yorku. Sú mladí a čaká ich skvelá budúcnosť. Chýba im už len jedno – vlastný byt. Keď sa im konečne podarí nájsť vysnívaný domov, čaká ich prekvapenie: zo starej dámy, ktorá im prenajíma vo svojom dome dolný byt, sa vyklúbe beštia a ich splnený sen sa zmení na nočnú moru.

pripravil **Miro Ulman**
(**REDAKCIA NEZODPOVEDÁ
ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA
DISTRIBUČNÝCH TITULOV!**)

Etická a morálna otázka

Meno režiséra Dušana Hudeca (1953) sa do povedomia širšej verejnosti dostalo vďaka „škandálu“ okolo celovečerného dokumentárneho filmu *Miluj blízneho svojho*. Absolvent FAMU z roku 1989 sa v 90-tych rokoch začal venovať autorským dokumentom. Najvýznamnejšími titulmi jeho filmografie sú snímky *Poslovia nádeje I – II* a *Svedok*.

Ako ste si užili svojich „warholovských“ 15 minút slávy?

– Do filmu *Miluj blízneho svojho* som vložil príliš veľa energie na to, aby som sa zaoberal niečím takým, ako je sláva. Po dvaapolročnej práci je mi v podstate jedno, aké sú reakcie v tlači. Najradšej by som už na ten film zabudol. Nie preto, že by som sa k nemu nechcel priznať, ale čas, ktorý mu bol vyhradený, sa zavřil. To však neznamená, že svoj film nebudem aj naďalej nekompromisne hájiť.

Vraj ste sa odmietli zúčastniť diskusnej relácie STV Pod lampou. Prečo?

– Nakrútil som film, ktorý vypovedá sám za seba, podpísal som sa podeň a nemám dôvod na ňom nič meniť. Ja voči nemu výhrady nemám, ak ich niekto má, nech ich vysloví, ale pre mňa to nie je dôvod, aby som sedel v štúdiu a počúval. Urobil som ten film podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a nemám dôvod obhajovať sa.

A aký dojem ste mali z odvysielanej besedy?

– Diskusia ukázala, že riadiťelovi STV Richardovi Rybníčkovi je oveľa bližší paragraf 19 než samotný film. Mal som dojem, že si potrebuje späť

zdôvodniť, prečo ho pôvodne neodvysielal samostatne.

Vníмали ste tému svojho filmu predovšetkým ako historickú, politickú alebo etickú?

– Je to historická udalosť a, samozrejme, súvisí s politikou. Pre mňa však bola v popredí otázka etická a morálna v zmysle spolunažívania dvoch komunit. Dvakrát sa stalo, že mnohí kresťania pomáhali pri vyhánaní židov. Snažil som sa pochopiť prečo, kde sú zdroje tej hlbokéj iracionálnej nenávisti voči židom, ktorá pretrváva po stáročia až dodnes a my s tým nič nerobíme, mnohým nám je to ľahostajné. Chcel som ľudí aj vyprovokovať, aby sa nad svojím postojom zamysleli a urobili prvý krok k osobnej zmene.

Ako na vás zapôsobili tí ľudia, ktorých kontroverzné výrocky boli predmetom konfliktu v STV?

– Tlač písala o „dedkoch na ulici“, „antisemitoch“ a podobne, ale ja som ich nevnímal ako ľudí, ktorí majú nenávisť v sebe, oni sa predsa s nenávisťou nenarodili, ale boli ovplyvnení výchovou, cirkvou, komunistami atď. Niektori im zobrali možnosť, aby boli slobodní a oni to dopustili. Chcel som ich ľudsky pochopiť a zbližiť sa

foto: Miroslava Trizmová

Režisér Dušan Hudec (vľavo) s kameramanom filmu Miluj blízneho svojho Ivanom Plesníkom.

s nimi, nie manipulovať nimi alebo nasilu ich dostať do filmu. Možno v sebe nemali dostatok odvahy postaviť sa proti zlu a v určitom momente zlyhali. Išlo mi o to, pochopiť, prečo židia a kresťania, ktorí vyznávajú rovnaký princíp „miluj blízneho svojho“, podľa neho často nekonajú.

Vašej tvorbe dominuje téma holokaustu. Ako ste sa k nej dostali?

– Bolo to počas náhodného stretnutia s pani Etou Wetzlerovou, ktorá prežila Osvienčim. Bol to prvý impulz urobiť dokument o tom, čo prežili väzni prvých židovských transportov z roku 1942 a čo sa stalo s ich životmi. Mal som pocit, že tu chýbali filmy o tragédii a utrpení týchto ľudí. Akoby sme o tom nechceli počúvať, ani hovoriť. Bral som to ako osobnú výzvu, možnosť splatiť im dlh, dať im pocítiť vedomie spolupatričnosti. Iritoval ma nedostatok empatie, snahy

porozumieť tomu, čo prežili zo strany ich kresťanských blízkych.

Prípád späť s vaším filmom dostal do popredia otázku vzťahu režisér – producent – vysielateľ. Ako ho vidíte vy?

– Celý vzťah režiséra a producenta je o zodpovednosti a odvahe nakrútiť film a niesť zaň riziko. Ja som ho na seba zobral, hoci ani existenčne to nebolo jednoduché, a predpokladal som, že ho na seba zoberie aj vedenie STV. S dramaturgiou je to v poriadku, ale technokrati vo vedení akoby nemali žiadny vzťah k tomu filmu, je im ľahostajný jeho etický rozmer. A režiséri pre nich nie sú partneri, ale len súčiastky mechanizmu, ktoré majú bez problémov vykonávať to, čo potrebuje manažment.

Budete v budúcnosti spolupracovať s STV?

– Nie, pokiaľ tam budú pre tvorcov takéto podmienky. Ak členovia vrcholového manažmentu zmenia svoj postoj, nevidím dôvod, prečo by som pre STV nepracoval. Ale neverím, že sa zmenia a tak si počkám, kým sa do vedenia dostane niekto, kto konečne dokáže oceniť prácu tvorcov.

A na akej téme pracujete momentálne?

– Veľmi ma provokuje téma, aké miesto ma dnes v spoločnosti žena, ako sa pod to podpísal vplyv cirkvi, ktorá ju strážila „dedičným hriechom“ a urobila z nej „nečistú bytosť“. Láka ma skúmať Kristovo učenie a Bibliu v čistej podobe, bez nánosov cirkevných interpretácií, mapovať, do akej miery cirkevné inštitúcie môžu za stále pretrvávajúce ponižujúce postavenie žien.

Jaroslav Hochel

(autor je filmový publicista)

Ceny udelené na 12. MFF Art Film

Na 12. MFF Art Film v Trenčianskych Tepliciach sa už tradične, tento rok po pätnásťkrát udeľovali výročné ceny SFZ, ÚSTT a LF SR Igric. V kategórii Hraná filmová tvorba pre kiná Igrica získala Tina Diosi za námet a scenár koprodukčného filmu *Neverné hry*, prémiu si odniesli Michal Kaščák a Slavo Solovic za hudbu k filmu *Zostane to medzi nami* a Dodo Šimončič za kameru k filmu *Jesenná (zato) silná láska*.

V kategórii Televízna dramatická tvorba Igrica získal Martin Štrba za nekonvenčné obrazové stvárnenie televízneho seriálu *Záchranári (3. diel – Paradoxy)* a prémiu Peter Krištúfek za režijný debut televízneho filmu *Dlhá krátka noc* a Tomáš Juríček za obrazové stvárnenie atmosféry v televíznom filme *Dlhá krátka noc*. V kategórii Animovaná tvorba Igrica získala Jana Slovenská za poetické spracovanie animovaného absolventského filmu *Stebľá trávy*. Prémie patria Ivanovi a Dávidovi Popovičovcom za podnetný príspevok k rozvoju estetického čítania mladého diváka vo filme *Tajomné obrazy* a Lenke Pšenčíkovej za autorský debut v animovanom filme *Fóbia*.

V kategórii Filmová a televízna dokumentárna tvorba získal Igrica Mišo Suchý za úprimnú výpoveď a citlivé stvárnenie osudov emigrantov vo filme *Home Movie* a prémiu Peter Kerekes za invenčné zobrazenie životných príbehov ľudí jedného mesta vo filme *66 sezón* a Oľga Pohánková za objavný a kultivovaný portrét Ladislava Grosmana, autora predlohy filmu *Obchod na korze* vo filme *Posolstvo pre život*. V kategórii Herecký výkon vo filme alebo televíznom diele si Igrica odniesla Szidi Tóbiás za stvárnenie hlavnej postavy Evy vo filme *Dlhá krátka noc*, prémiu patria Mariánovi Geišbergovi za presvedčivý herecký výkon vo filme *Dlhá krátka noc*, Petrovi Bebjakovi za stvárnenie postavy Petra v koprodukčnom filme *Neverné hry*.

Prémie v kategórii CD-ROM a DVD získali Jozef Krajčovič (DVD nosiče *Jánošík 1921* a *Jánošík I. – II. 1962 – 1963*), Marko Škop (*Zbojnícka trilógia*), v kategórii Teória a kritika Miro a Peter Ulmanovci (*Sprievodca klubovým filmom*), Marián Brázda a Martin Kaňuch (*5 scenárov*), v kategórii Ostatná televízna tvorba Zuzana Jarošová a Jaro Rihák (*Ateliér*) a Natália Vídenská (*V tieni*), v kategórii Študentská tvorba Zuzana Piussi (*Výmeť*) a Stano Petrov (*Z ulice*).

Ceny slovenskej filmovej kritiky sa na 12. MFF Art Film udeľovali po dvanásťkrát. Za dlhometrážny slovenský alebo koprodukčný hraný film pre kiná patrí cena filmu *Želary* a za ostatnú audiovizuálnu tvorbu ju získal film *66 sezón*. Cenu za dlhoročnú a stále trvajúcu publikačnú filmovú činnosť získala Emília Kincelová. Najlepším zahraničným filmom v slovenských kinách sa stala americká snímka *Hodiny* Stephena Daldryho. Cena slovenských filmových novinárov distribútorovi najlepšieho zahraničného filmu v slovenských kinách bola udelená spoločnosti SPI International.

(sim)

Rezolúcia mladej generácie filmárov

V dňoch 29. – 30. mája 2004 sa pod záštitou 44. ročníka krakowského festivalu konala konferencia delegátov mladej generácie filmových tvorcov piatich krajín (Českej republiky, Maďarska, Poľska, Slovenska a Slovinska). V otvorenej diskusii sa prezentoval aktuálny stav zastúpených kinematografií s dôrazom na priblíženie mechanizmov financovania a vzniku filmových diel. Po vystúpení režiséra Andrzeja Wajdu a poľského delegáta Medzinárodnej federácie filmových tvorcov FERA, ktorí prisľúbili pomoc a podporu, sa účastníci konferencie dohodli na vytvorení zjednocujúcej platformy Forum of Young Filmmakers (FYF). Viedlo ich k tomu poznanie, že k zmene súčasného stavu môže viesť jedine ucelená a koordinovaná aktivita filmových tvorcov viacerých krajín. Spoločným cieľom je dosiahnuť prijatie takého audiovizuálneho zákona, ktorý by umožňoval dôstojné podmienky pre tvorbu a podporoval by zmysluplné fungovanie filmového priemyslu. Slovenským zástupcom konferencie, ktorý sa podpísal pod rezolúciu, vyhlásenú FYF, bol mladý dokumentarista Milan Balog, ostatné krajiny reprezentujú Petr Bok (Česká republika), Diana Groó (Maďarsko), Marcin Pieczonka (Poľsko) a Martin Srebotnjak (Slovinsko).

(red)

Slovenské zastúpenie v exekutive CILECT-u

Na výročnom kongrese a valnom zhromaždení CILECT-u (Centre International de Liaison des Ecoles de Cinéma et Télévision), ktorý sa konal pri príležitosti 50. výročia vzniku tejto medzinárodnej organizácie vysokých filmových škôl vo fínskych Helsinkách, bola do päťčlennej exekutívy európskeho regiónu GEECT zvolená dramaturgička Zuzana Gindl-Tatárová, prodekanka pre zahraničie na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU v Bratislave. Členstvo v CILECT-e je východiskom medzinárodnej spolupráce a zahraničných stykov FTF VŠMU. Táto nevládna organizácia štatútu B, patriaca pod UNESCO, reprezentuje vyše sto krajín a regiónov z celého sveta. Umožňuje študentom a pedagógom zúčastňovať sa medzinárodných projektov a programov vo filmovom vzdelávaní, medzinárodných študentských festivalov a filmárskych akcií. Zaradenie FTF VŠMU do adresára CILECT-u vytvára zároveň podmienky pre širší kontakt školy s medzinárodnými profesionálnymi inštitúciami a prestížnymi svetovými festivalmi. Členstvo v CILECT-e – GEECT-e, ktorý je napojený prakticky na všetky európske kultúrne fondy (Eurimages, Media Plus, atď.), poskytuje škole možnosť zúčastňovať sa rôznorodých medzinárodných multimediálnych školení, kongresov a workshopov. Po vstupe Slovenska do Európskej únie sa činnosť v CILECT-e – GEECT-e začína niesť v duchu rastúcej medzinárodnej spolupráce. Dotýka sa najmä realizácie tzv. Boloňských dohôd v praxi a postupného zosúladenia študijných programov a kreditného systému jednotlivých škôl tak, aby študenti mohli bez väčších problémov na základe konkrétnych projektov získavať časť vzdelania v zahraničí.

(red)

Študentský film v roku 03/04

Môjmu obmedzenému pohľadu určite uplynulý rok uniklo veľa zaujímavých udalostí spätých s našou školou, no fakt, že sa v septembri Filmová a televízna fakulta VŠMU presťahovala, som si všimla. Neistú radosť z nových (raz vari) i vyhovujúcejších priestorov striedala u profesorov, aj u študentov istá skepsa z provizórnych podmienok. Popri tejto vonkajšej zmene sa dala badať i zmena v spôsobe výučby, ktorá sa zatiaľ najzjavnejšie prejavila skôr navonok – v premenovaní katedier na ateliéry. Zavedenie predmetu „tímová tvorba“ však dokázalo, že po dlhoročnom bedákaní nad nespoluprácou jednotlivých katedier je aj na FTF VŠMU takýto radikálny posun možný. A zrejme už nikto nepochybuje o tom, že i prínosný.

Kým v bežné dni bolo v poloprázdnej (a stále dosť sterilnej) budove počuť viac monitörov skríň než študentov, situácia sa menila piatkami. Po zadaní tém sa osem tímov (v konštelácii režisér – scenárista/i – kameraman – strihač – zvukár) rozbehlo v nútenej spolupráci filmať podstatne intenzívnejšie, než tomu kedy bolo zvykom. Po prvých rozpačitých vydaniach, ktoré boli skôr úmornejšie, než nádejné, začali cvičenia naberať čoraz zručnejší charakter. Viaceré z výstupov dokonca začali oplývať oslobodzujúcim humorm. Čiže zrejme platí – v slovenskej kinematografii, žiaľ, stále nie do dôsledkov uvádzaný princíp – že len z kvantít sa dá vydolovať aj kvalita. Keďže išlo o práce študentov réžie prvého ročníka, najvýraznejším úspechom zatiaľ ostáva výber filmu Kristíny Herczogovej *Tanečník* na festival Art Film Trenčianske Teplice. Ak by aj ďalšie z tohoročnej produkcie neprerazili múry školy, stále

sa mnohé z nich dajú považovať za prísľub budúcich úspechov.

Rozlúčkou so starou budovou na Ventúrskej by sa dala nazvať minuloročná novembrová akcia *Noc na FTF*, ktorú si v jeseni šikovne zorganizovali minuloroční bakalári a venovali ju svojim bakalárskym prácam. Z premietnutých filmov sa doteraz tešia zvýšenej pozornosti netradične skôr tie hrané, zvlášť *Z ulice* Stana Petrova, ktorý obchádza rad-radom všetky festivaly (za všetky ocenenia spomeniem Golden Dinosaur na 10. IFF Etiuda v Krakove). Vďaka svojej dráždivej expresivite a vecnému, statickému záberovaniu nemej fotografie sa napokon aj javí ako jeden z najkomunikatívnejších príbehov. Profesionálnou „ľahkosťou“ svojho spracovania zase potešil *Kohútik jarabý* Mariána Tutokyho. Oba video filmy Tomáša Janča *Démon* a *Prekliatie* sú naopak postavené na (pri)vypätých psychologických situáciách. Na dru-

NIEČO Z VŠMU

foto: Peter Filo

Záber z dokumentárneho filmu *1.35* Milana Baloga.

hom ročníku minuloročnej septembrovej prehliadky *Mladé mäso* si zasa agentúry všimli najmä kameramana Martina Žiarana, režiséra Stana Petrova a vlastne pomohli zviditeľniť i dokument animátorky Ivety Grófovej a kameramanky Viery Bačíkovej Aspoň, že tak. Neobyčajný pohľad na obyčajný dedinský futbalový zápas sa ukázal byť rovnako zrozumiteľný a úsmevný i v zahraničí.

Kým jediným ukončeným absolventským filmom na Katedre hranej réžie bol pôsobivý tanečný experiment Andrey Horečnej *Tak dávno som ti ne napísala...*, Katedru animovanej tvorby tento rok reprezentovali iba *Steblá trávy* Jany Slovenskej. Keďže nostalgia je témou tohto voľného inšpirovania sa básnickou zbierkou Walta Whittmanna, bolo by asi neadekvátne vyčítať mu zvýšenú mieru sentimentu. No keby sa pri tomto návrate do detstva viac uplatnil hravý princíp, snáď by to pomohlo ako detskému, tak aj dospelému divákovi.

Za najvýraznejší dokumentárny počín (ARTE Prize na 50. ISFF v Oberhausene) sa najskôr dá považovať absolventský film Milana Baloga *1.35*, v ktorom k scudzujúco ironickým záberom odznieva ťaživý emotívny komentár a predsa dochádza k pozoruhodnej súhre štylizovaného s autentickým. Paradoxne, hranému absolventskému filmu *Mamut kaput* ďalšieho úspešného dokumentaristu Petra Fila by asi pomohlo práve jasnejšie zadefinovanie žánru. Prenasledovanie človeka konzumom, stelesnenom v maske hot-dogu, má vtipnú i varovnú pointu, absurdnosť tejto absurdity však akoby stále nebola zavŕšená. Ďalší absolventský titul *Lovetraveller* Jany Garajovej je silný v intimite svojej spovede i (žiaľ zriedkavejšom) nachádzaní jej výtvarného ekvivalentu. Z prváčkových dokumentárnych filmov potešili najmä *Výmet* Zuzany Piušs a *Obyčajnosť* Sama Jaška. Ten prvý svojím odvážnym pohľadom zvnútra na praktiky slovenských kukláčov a ten druhý pôsobivým vizuálno-hudobným stvárnením všedného života jedného chlapca.

Práve teraz sa nakrúcajú alebo dokončujú ďalšie zo študentských prác. Vyzerá to tak, že aspoň čo sa týka tých absolventských (z animovaných *Lionardo mio* Ivany Šebestovej, *Super superman* Miša Uhrína a z hraných *Démoni* Róberta Švedu a *Noc v hoteli* Matúša Liboviča), sa máme na čo tešiť. A tak sme všetci v očakávaní svetobornejších filmov, funkčnejších priestorov, efektívnejšieho vyučovacieho procesu, razantnejšieho oživenia študentského festivalu ÁČKO... Hádám pri tom nebudeme sedieť so založenými rukami.

Jana Ondíková

(autorka je študentka dramaturgie a scenáristiky na FTF VŠMU)

Hľadania iných svetov

Po štyroch rokoch štúdia žurnalistiky na Filozofickej fakulte UK strávil ďalších päť na Katedre dokumentárnej tvorby na FTF VŠMU. Už jeho študentské filmy *Ochrana úradu* (1999) a *Rómsky dom* (2001) zabezpečili, že je jeho meno v slovenskom dokumentárnom filme dobre známe. Napriek jeho počiatočnému a rozhodne sympatickému váhaniu („*Vážim si, že chcete robiť rozhovor so mnou, ale film budem mať dokončený najskôr o pol roka...*“), sa s Markom Škopom (1974) predsa len zhovárame.

Si predovšetkým režisér dokumentárnych filmov. Tento rok si však spolu s Katkou Kucbelovou nedávno získal prámiu Ceny Tibora Vichtu za scenár k hranému filmu...

– To má trochu dlhšiu prehistóriu. Keď bola Dagmar Ditrichová dramaturgičkou v STV, oslovila Mareka Kuboša, Juraja Lehotského a mňa, či by sme nechceli nakrútiť hrané filmy pre televíziu. Marek a Juro súhlasili, lebo už nad niečím takým predtým uvažovali a po kratšom čase som potom súhlasil aj ja. S Katkou Kucbelovou sme kontinuálne pokračovali v písaní, no a vznikla prvá verzia celovečerného scenára. Zúčastnili sme sa súťaže a fakt, že koncept zaujal, nás, samozrejme, teší.

Môžeš prezradiť o aký príbeh ide?

– *Turisti* sú lovestory o ľuďoch, ktorí nechcú dospieť. On v poisťovni ponúka iným istoty, no sám je neistý. Ona sa v reklamnej agentúre trápi nad imidžom vecí, ktoré sú jej cudzie. Nezvládnu seba, svoj vzťah, pokaličené prostredie a unikajú. Nakoniec, koľko máme všetci kamarátov, ktorí takto niekam odišli a koľkí ho-

voría o tom, že to tu už nevydržia a musia niekam zdrhnúť? Aj naša dvojica rieši svoj problém turisticky. Ona odchádza do „megacity“ a on k strýkovi na východoslovenskú dedinu. Obaja pochopia, že odchody v sebe automaticky neobsahujú riešenia, ale skôr otrepanú pravdu, že pred sebou neutečieš. A navyše slovenská dedina sa v aktuálnych tlakoch a zmätku môže ukázať ako omnoho neznesiteľnejšia než Bratislava a „megacity“, v ktorom človek hľadá anonymitu, sa môže veľmi ľahko proti nemu absolútne obrátiť.

Pochytili ťa niekedy podobné únikové nálady?

– Fakt, že teraz robím dokument o východnom Slovensku, je asi tiež v istom zmysle únikom. Z každej cesty tam mám radosť, vždy ma to obohatí, ale určite aj „odventiluje“. Aspoň zatiaľ to cítim tak, že na východe sa skutočne dá očistiť a aj na niečo prísť. Verím, že tých ľudí na druhej strane takisto tešia moje príchody. Možnosť chodiť za ľuďmi, spoznávať sa – tie stretnutia, zmeny a peripetie – to je niečo, čím môže byť dokumentaristická práca nesmierne príťažlivá, aj

foto: Ján Šebik

keď vždy, samozrejme, závisí od témy, zvolených postáv, uhla pohľadu, metódy.

Momentálne nakrúcaš svoj autorský dokumentárny film *Iné světy*. Patríš k niekoľkým málo absolventom VŠMU, ktorí intenzívne zostali pracovať v oblasti filmu aj po dokončení štúdií. Ako sa ti darí prežiť s filmom a pri filme?

– *Iné světy* ako prvý naozaj autorský film po škole sme začali nakrúcať až po dvoch rokoch príprav. Prežiť sa mi darí z platu asistenta na katedre žurnalistiky a robím zákazkové projekty pre peniaze, kde sa osobný vklad vždy koriguje účelom, pre ktorý vlastne ten film vzniká. Robím aj práce pre tretí sektor, ktoré ma bavia, ako spoty pre Hodinu deťom, projekt Čačipen, bonusy na DVD pre Slovenský filmový ústav. No teraz najväčší zmysel vidím v dokončení prvého dlhometrážneho dokumentu. Mám z neho aj strach, lebo pri mozaike s via-

cerými postavami a pri celovečernej dĺžke je to náročnejšie hlavne v dramaturgii. Trápim sa ako udržať rovnorodosť vo vyznení, pretože pri nakrúcaní križujeme od tvrdej reportáže po miernu fabuláciu. S kolegami a kamarátmi – kameramanom Janom Melišom a strihačom Ferom Krähenbielom sme momentálne v polovici. Pred rokom sme vďaka priamej štartovacej finančnej podpore od ministra kultúry začali nakrúcať. Aj na základe už nakrúteného materiálu sme dostali grant z programu Audiovizia z MK SR. Umožní nám film dokončiť v normálnych podmienkach. Hotový by mal byť začiatkom budúceho roka.

Ide o ten istý film, o ktorom si zhruba pred dvoma rokmi hovoril ako o pripravovanom projekte o pestrosti z regiónu Šariša?

– Áno, sám som Šarišan, aj keď trochu „šmrncnutý rusnákmi“. Východné Slovensko je

svojskou hranicou medzi západným racionálnym individualizmom a východnou expresívnou emocionalitou, kde sa to historicky vyvinulo do veľmi zaujímavého národnostného a náboženského mixu. Prostredníctvom šiestich postáv sa pokúšam zobrazíť to, čo sa s týmto malým „babylonom“ deje dnes v takzvanej globalizácii. Je to film o jedinečnosti a originalite vo svete, ktorý všetko skôr zarovnáva. Príslušnosť k rodu alebo národu, k nejakej skupine, to už dávnejšie prestalo zohrávať v živote ľudí významnejšiu rolu. Zaujímam ma, čo sa s tým stalo a potom, kde sa berie individuálna originalita a hravosť, ktorá je východniarom vlastná. Dlho trvalo, kým som našiel vhodných ľudí a film stojí na ich konkrétnych príbehoch.

Renomé nádejného dokumentaristu si získal už počas štúdia na VŠMU. Bakalársky film *Ochrana úradu a absolventský Rómsky dom* sú známe pravdepodobne každému, kto sa aspoň trochu venuje slovenskému dokumentu. Nakrútil by si ich dnes inak?

– Na všetkých študentských filmoch som sa predovšetkým učil. Išlo o prvé stretnutia s filmom. Každý bol robený v danom čase, v rámci daných možností a mojich vtedajších schopností. Ak by som dnes mal nakrútiť film o inaugurácii prezidenta prostredníctvom zachytenia práce ochrankárov, viem, že by som ho urobil vtipnejší a možno absurdnejší. Pri *Rómskom dome* by som oveľa viac času venoval obhliadkam a nenakrúcal by som len desať dní, aby to bol viac pohľad zvnútra než zvonka. Ale oba filmy mám, samozrejme, rád aké sú a stojím si za nimi.

V oboch filmoch je niekoľko veľmi vtipných momen-

to, ktoré sú však vytvorené veľmi nenásilne. Mám dojem, že vychádzajú zo samotných situácií, nie sú dôsledkom manipulácie.

– Ak dokumentarista strávi dostatok času vysvetľovaním čo a ako chce nakrútiť, môže dosiahnuť mnoho vecí. Ja sa snažím rešpektovať teritórium, na ktoré sa vydávam. Etika, o ktorej sa pri dokumentárnej tvorbe toľko hovorí, sa dotýka všetkých vrstiev, tak ako je aj mnoho polôh tejto práce. Nevnímam prístupy, ktoré nejakým spôsobom strkajú prstom do postavy filmu, za neetické. Manipulácia s postavami je v mnohých prípadoch princípom hry, umožňuje napríklad vzácny zážitok, keď človek príde k istej skúsenosti alebo poznaniu priamo pred kamerou. No a s tým je potom konfrontovaný divák, ktorému to tiež môže mnohé odkryť. Osobne ale nemám rád, keď mi je ako divákovi trápne, keď ma to ako človeka bolí, keď sa pýtam, kde je ľudskosť a za vyznenie postavy vo filme cítim úbohosť. Zodpovednosť za túto trápnosť často nesie filmár, ktorý ju do filmu vsunul násilne. Je to vždy režisér, kto nesie zodpovednosť za vyznenie filmu.

***Ochrana úradu* sa nakrúcala okolo prvého človeka v štáte, ktorým je prezident. *Rómsky dom* okolo najchudobnejšej komunity v osade Rudňany. Lákajú ťa iné svety?**

– Prepojenia medzi vnútornými a vonkajšími svetmi alebo svet človeka vo svete ľudí sú gravitačný bod, okolo ktorého sa krúti naozajstná dokumentaristika. Sú to naše svety, aj keď sú iné. Alebo, chvala-bohu, ak sú ešte iné.

Zita Hosszúová

(autorka je študentka filmovej vedy
FTF VŠMU)

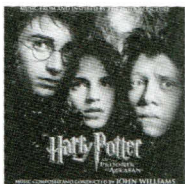
Troja

(Warner Music)

Epický film síhneď v prvom pláne vyžaduje epickú hudbu,

ktorá by preniesla monument zážitku aj do tepla obývačiek. Preto sa práve pri takýchto filmoch sústreďuje pozornosť na skúsených skladateľov. Niečo vyše roka trvala Gabrielovi Yaredovi (*Anglický pacient*) príprava partitúry, až kým bol na poslednú chvíľu z projektu odvolaný. Vyše 100-členný or-

chester, 25 dychových nástrojov a originálny etnický bulharský zbor znel vraj príliš podobne ako Oscarom ocenená partitúra *Pána prsteňov*. James Horner musel za mesiac podmaľovať celú hrdinskú grécku ságu a výsledok je tomu adekvátny: citácia jeho 20-ročnej tvorby, kliše veľkého orchestra a širokých tém. Macedónska speváčka Tanja Tzarovska v popovo upravenej balade *Remember* výsledný dojem len potvrdzuje.

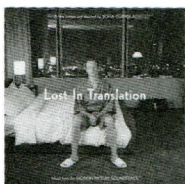
Harry Potter & The Prisoner of Azkaban

(Warner Music)

Jeden z najpopulárnejších a najúspešnej-

ších orchestrálnych skladateľov Hollywoodu John Williams prichádza aj k poslednému spracovaniu magickej rozprávky o Harrym Potterovi s rutinnou istotou. Využíva všetky zaužívané techniky, počnúc stredovekou hudbou až po romanticky zafarbený zvuk orchestra. Nezvyčajne siahol aj po

improvizačnej voľnosti jazzovej hudby (*The Knight Bus*). Každá postava či situácia má svoju príznačnú tému (napr. úvodná téma Hedwigy), rytmom valčíka si zatancuje *Aunt Marge's Waltz* a pôsobivý detský zbor zaznie v *Double Trouble*. Náznakom sa pohráva s írskym folklórom v *A Window To The Past*, počuť aj etnické perkusie v kombinácii s lesnými rohmi. Jednorázová hudba, ktorá si nekladie novátorské nároky.

Lost In Translation

(Rykodisc)

Soundtrack k filmu Sofie Coppoly *Stratení v prekla-*

de obsahuje exkluzívnu hudbu írskeho gitaristu a pesničkára Kevinu Shieldsa, doplnenú brilantnou hudbou Air (podobne ako v jej predchádzajúcom filme *Smrť panien*). Nechýbajú ani klasické treky od The Jesus & Mary Chain, Death In Vegas, My Bloody Valentine či Squarepusher. To všetko je hudba, volená zá-

merne ako podfarbenie atmosféry príbehu dvoch ľudí, prežívajúcich svoj príbeh niekde vo vzdialenom a „stratenom“ kultúrnom okruhu východnej civilizácie. Nepoznané emócie tak jemne sprevádza zasnený indický rock i nostalgia folk-rockových skupín zo začiatku 70-tych rokov, ktorá sa v tom čase tak silne udomácnila v Amerike (napr. Happy End).

Alexandra Schmidtová

(autorka je muzikologička a pôsobí na katedre kulturológie FF UK Nitra)

Kedy možno povedať: to je slovenský film!

Kinematografia malej krajiny, akou je Slovensko, bez medzinárodných koprodukcí nemá šancu na rozvoj. Lenže keď sa podarí nakrútiť takýto film, neraz vzniká problém, ktorá z krajín si ho „privlastní“. Napríklad *Kráľ zlodejov*. Slovensko navrhlo tento koprodukčný film (SR / ČR / Nemecko / Rakúsko / Francúzsko) českého scenáristu a režiséra Ivana Fílu do oscarovských nominácií. Zazneli však hlasy, že to nie je slovenský film...

„Povedzme si, a to nezávisle na počte koprodukčných percent, kto u nás okrem Martina Šulíka a Miloslava Luthera a ich tvorivých tímov dnes skutočne reflektuje národné parametre? Historické či súčasné problémy, ktoré sa nás bezprostredne týkajú?! Slovenské filmy posledných pätnástich rokov sa priam vyznačujú únikom do žánrového kliše či komorných a povrchných zovšeobecňujúcich, často eklektických tém,“ hovorí scenáristka a dramaturgička Zuzana Gindl-Tatrávová, prezidentka Slovenskej filmovej a televíznej akadémie (SFTA). „Fílov film by bez podstatného slovenského produkčného vkladu nikdy nevznikol. Prítom reprezentuje tematickú oblasť, pod zorným uhlom ktorej nás vidí priemerné západné obyvateľstvo, či už si to chceme priznať alebo nie. Z perspektívy hamburského občana, a nielen tej jeho, nie je medzi východoslovenskými a ukrajinskými rómskymi dedinami žiadny rozdiel... Príbeh *Kráľa zlodejov* sa týka tohto regiónu, ukazuje na niečo dosť podstatné, hoci v žánrovom háve, možno preto začalo pri ňom fungovať čosi ako „toilet effect“: nesplachujeme hneď film, ktorý nám čosi nepríjemné pripomína! A nepochybujeme zbytočne jeho nomináciu, ktorá bola americkou filmovou akadémiou riadne pri-

jatá,“ vysvetľuje Z. Gindl-Tatrávová.

Komu dielo patrí?

Podľa producenta Mariana Urbana je problematika určenia „komu film patrí“ technicky veľmi jednoduchá. „Okrem Európskeho dohovoru o filmových koprodukciami existujú bilaterálne koprodukčné dohody medzi najrôznejšími krajinami a systemizácia európskych podporných fondov, ktorá jasne definuje, kedy je film koprodukčný a teda kedy je vlastníctvom minimálne dvoch partnerov. V prípade, že film tieto kritériá spĺňa, otázka vlastníctva a copyrightu je jasná. To znamená, že nejde o žiadne privlastňovanie, ale o spoluvlastníctvo. Ak sú vlastníci, teda predovšetkým producenti z dvoch krajín, film patrí obojm krajinám a teda je nepochybniteľne súčasťou ich národnej kultúry a národného dedičstva. Z toho vyplýva, že s vlastníctvom sa v právnom štáte nedá narábať voľne, ale len na základe zmlúv jasne upravujúcich vlastnícke vzťahy. Preto aj termín „privlastniť“ – z hantýrky podsvetia – je logickým nezmyslom alebo podnetom na oznámenie z podozrenia zo spáchania trestného činu. Iné je, že národný film, povedzme s minimálnou

(pokračovanie na str. 27)

(pokračovanie zo str. 26)

desať či dvadsaťpercentnou finančnou účasťou a kreatívnou participáciou na festivaloch (výnimkou sú Oscary) nikdy nemožno vyslať za štát, ale len za producenta alebo majiteľa či správcu práv," hovorí M. Urban s tým, že kto film prihlasuje na festivaly, vždy rieši zmluvný dohovor partnerov.

„Väčšina trochu náročnejších filmov z malých krajín v Európe sú koprodukcie. A celá Európa je o spolupráci, podmienenou v tomto prípade najmä finančnými zdrojmi. O talente sa mi pochybovať nechce. Lenže štát, ktorý nie je schopný zabezpečiť porovnateľnú finančnú a legislatívnu podporu koprodukčných filmov a filmovej produkcie vôbec, je odkázaný na postupnú degeneráciu a zánik národnej kinematografickej tvorby," varuje Urban a pokračuje, že „krajinu, kde si inteligentní ľudia kladú otázku, či nie je privlastňovaním označenie filmu, v ktorom sú milióny finančných prostriedkov ako i tvorivý vstup z ich vlastnej krajiny, hoci je to len minoritný podiel, nie je možné považovať za kultúrnu a nemožno očakávať, že ktokoľvek si k národnej kinematografii a kultúre vytvorí pozitívny vzťah. Včítane jej obyvateľov a zahraničných partnerov. Takáto krajina je Slovensko. Opačný príklad je kúsok za riekou Moravou: žiaden český katalóg, máloktorý český novinár, žiaden český producent nemá problém označiť za český film akékoľvek minoritne produkované dielo, v ktorom je akákoľvek zlomková účasť českej strany. A nezáleží na tom, či je finančná alebo vecná, aj bez tvorivej participácie. Aj z tohto pohľadu je Česko kultúrna krajina, súčasť Európy a kultúrneho sveta; Slovensko, dúfam len zatiaľ, tam z tohto pohľadu nepatrí," dodáva Urban.

Ministerstvo je tým úradom

Hlavnou legislatívnou normou, ktorou sa Slovensko pri určovaní identity svojho národného filmového diela v prípade medzinárodných koprodukcí riadi, je Európska konvencia o filmovej koprodukcii. Podľa generálnej riaditeľky Sekcie médií a audiovizie ministerstva kultúry Zuzany Mistríkovej, „v konvencii je definované jednak to, čo musí medzinárodný filmový projekt napĺňať, aby bol považovaný za európsky a zároveň v percentách vyjadruje maximálne a minimálne pomery vstupov jednotlivých krajín do filmu. Pri podieloch sa spomína nielen adekvátne finančné plnenie, ale aj spolupráca v rámci umeleckého a technického štábu, počet dní nakrúcania v tej-ktorej krajine alebo mieste, v ktorom sa realizuje postprodukcia." Ministerstvo kultúry je pre Slovensko zatiaľ tým úradom, ktorý v prípade medzinárodných koprodukcí (predovšetkým tých, ktoré žiadajú podporu v Eurimages) prešetruje projekt ešte pred začatím nakrúcania a udeľuje mu tzv. národnú akreditáciu. „V prípade našich minoritných projektov pri ňom sledujeme hlavne to, či sa zo slovenskej strany a producenta adekvátne naplňa minimálny limit desať percent pri multilaterálnych a dvadsať percent pri bilaterálnych koprodukciách. Vzhľadom na to, že ministerstvo kultúry prostredníctvom svojho grantového systému podporuje aj slovenské minoritné filmové diela, je otázka jeho presnejšej definície dôležitá a mala by sa upravovať aj v novom audiovizuálnom zákone. V tomto prípade sa snažíme minoritné filmy podporiť sumou, ktorá by sa takmer celá mala investovať do slovenskej účasti na filme – honorárov slovenských tvorcov a interpretov, nakrúcania v našich lo-

káciách a podobne," vysvetľuje Z. Mistríková.

Čo na to Eurimages?

„V agende Eurimages sa objavujú dva druhy filmových koprodukcí. Tie, ktoré považujeme za „skutočné“ a v ktorých je podiel jednotlivých krajín proporčne rozdelený do finančného vstupu do projektu a účasti na umeleckom a realizačnom vývoji a výrobe filmu a tie, ktoré sa týkajú predovšetkým európskych kinematografických veľmocí a sú to takmer výlučne finančné koprodukcie vysokorozpočtových filmov,” vysvetľuje Ľubica Mistríková, koordinátorka Eurimages na Slovensku. Cieľom Eurimages je motivovať cezhraničnú spoluprácu na poli výroby filmu v Európe a tým zároveň podporovať intenzívnejšiu a širšiu cirkuláciu európskych filmov. Fond poskytuje podporu na dofinancovanie filmového projektu, ktorý je tesne pred začiatkom nakrúcania a v koprodukčných krajinách už nadobudol národnú akreditáciu a získal dôveru v podobe podpory domáceho štátneho fondu, prípadne verejných financií, televízneho vysielateľa a podobne. Preto je podpora minoritných filmov doma veľmi dôležitá.

„Slovensko sa v súčasnosti len veľmi ťažko presadzuje ako rovnocenný partner vo finančne náročných medzinárodných projektoch a preto medzi našimi projektmi, ktoré získavajú financie od Eurimages, dominujú minoritné koprodukcie (napr. Čert vie prečo, Želary, Lesní chodci) pred majoritnými (Papierové hlavy, Sokoliar Tomáš, Tábor padlých žien). Slovenský producent je v prípade celovečerných kinofilmov na spoluprácu so zahraničným partnerom (minimálne českým) odkázaný. Preto by ich vznik mohol byť ďalej motivovaný vzájomnými dohodami o minoritných koprodukciami medzi našimi obvyklými

koprodukčnými partnermi a podporou koprodukcii na regionálnej úrovni, ktorá by bola niekde medzi tou štátnou/národnou a paneurópskou. Myslím si, že na úrovni krajín V4 a Rakúska sa o takejto iniciatíve už začalo rokovať,” dodáva Ľ. Mistríková. Podľa slov Vladimíra Štrica, riaditeľa MEDIA Desk Slovensko, je pre program MEDIA rozhodujúce, aby producent, ktorý žiada o podporu, mal nadpolovičnú väčšinu práv. V programe Podpora distribúcie MEDIA existuje tabuľka, ktorou sa definuje európsky film. „Neoficiálne sa dá použiť ako merač „slovenskosti“ filmu,” pomenoval ju V. Štric. Je to tabuľka, ktorá sa uvádza aj v Európskom dohovore o filmovej koprodukcii z roku 1992 (viď tabuľku na str. 29 – pozn. red.).

Trh na mŕtvom bode

„Ak obídem komerčné hľadisko, podľa ktorého je rozhodujúce vlastníctvo copyrightu, film je predovšetkým kolektívnym dielom tvorivých individualít. V dnešných tvrdých trhových podmienkach sa združujú z rôznych kútov sveta prostredníctvom koprodukcii. „Národnosť“ filmu preto vnímam najmä podľa jeho tematického a hodnotového zamerania, rezonujúceho v prostredí, z ktorého vyrastá a pre ktoré je určený,” hovorí scenárista a režisér Miloslav Luther. „Na Slovensku sme však princíp trhu v kultúre doviedli do mŕtveho bodu. U nás môžeme ťažko hovoriť o fungujúcich trhových vzťahoch, keď neexistuje zodpovedajúca ponuka. A bez ponuky nie je ani dopyt. Tvorcom sa z rôznych strán podsúva, že od nich prvých sa očakáva atraktívna ponuka, na ktorú divák určite zareaguje. Ale koľko reálnych šancí, ponúk nakrútiť film zaoberajúci sa pozoruhodnými javmi spoločnosti, v ktorej žijú, majú samotní slovenskí tvorcovia?! Do filmu tu nikto nechce investovať súkromné prostriedky

a štátnych je primálo. Slovenský divák sa tak zriedkavo stretne s ponukou umeleckej reflexie svojho sveta, že už mu pomaly ani nechýba. Postupne tak stráca svoju identitu, sociálnu a hodnotovú citlivosť. Nie náhodou klesá návštevnosť aj svetových hitov. Sú to spojené nádoby, uzavretý kruh, ktorý môže pretrhnúť jedine komplex skutočne účinných legislatívnych opatrení štátu na podporu filmovej tvorby a podnikania," pokračuje M. Luther, ktorý sa ako režisér a scenárista podieľal na viacerých veľkých koprodukčných projektoch. Zatiaľ jeho posledný Útek do Budína „vznikol ako distribučný film majoritného slovenského súkromného producenta, ktorého podporili slovenské a české štátne granty. Zároveň aj ako televízny päťdielny film dvoch koprodukujúcich televízií – STV a ČT. Keďže má väčšina jeho tvorcov slovenské občianstvo, nič nám nebráni, aby sme si ho privlastňovali ako slovenský projekt a prezentovali sa ním kdekoľvek chceme. Najmä však preto, že bol koncipovaný „voľne na motívy“ rovnomennej novely českého spisovateľa Vladislava Vančuru. Čiže nie je tradičnou adaptáciou historickej látky, ale predovšetkým reflexiou tém, ktoré sú najmä v slovenskom priestore stále živé. Najcennejšou je preto skutočnosť, že mal vzhľadom na svoje zameranie a náročnosť vôbec šancu vzniknúť. Aj keď za extrémne kritických podmienok. Dnes sa už taká možnosť len tak nenaskytne. Ani pre tvorcov, ani pre divákov," dodáva Luther.

„Malá krajina s obmedzenou výrobou i distribučným trhom, akou je Slovensko, sa už len ťažko môže vyhnúť medzinárodnej spolupráci," vysvetľuje na záver Zuzana Gindl-Tatárová. „Hranice menšinovej či väčšinovej koprodukcie majú, samozrejme, svoje presné vymedzenie vo finančných percentách a obsa-

dení hlavných profesií. Myslím si však, že by nás malo skôr zaujímať, čím taký film reprezentuje národnú kultúru či región. Čo dokázal vyhmať, pomenovať či odhaliť v živote a histórii nášho spoločenstva, aké poznanie prináša, koho oslovuje svojím posolstvom... Napríklad niektoré filmy poľskej či maďarskej proveniencie, diela ako Človek z mramoru, Človek zo železa a Bez umŕtvenia Andrzeja Wajdu, Matka kráľov Janusza Zaorského či Angi Vera režiséra Gábora Pála dokázali v minulosti priniesť výpovede o politickej súkúsnosti štátov východného bloku za celý stredoeurópsky región. Dnes sa cítim byť súčasťou kultúrneho dedičstva, ktoré reprezentujú. Možno ešte väčšmi, než niektorých slovenských filmov, pod ktorými sme sami podpísaní."

Jozef Švolík

(autor je redaktor denníka Pravda)

Európsky dohovor o filmovej koprodukcii (tabuľka)

Filmové dielo sa považuje za európske, ak obsahuje európske prvky predstavujúce najmenej 15 bodov z celkového počtu 19 podľa kritérií uvedených nižšie v stupnici.

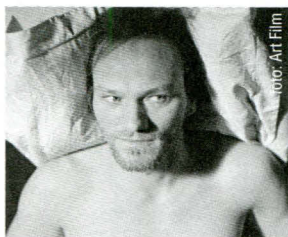
Európske prvky	Body hodnotenia
Autorská tvorivá skupina	
Režisér	3
Scenárista	3
Skladateľ	1
Spolu	7
Herecká tvorivá skupina	
Hlavná úloha	3
Druhá úloha	2
Tretia úloha	1
Spolu	6
Tvorivá skupina technická a pre nakrúcanie	
Kameraman	1
Zvuk	1
Strih	1
Dekorácie a kostýmy	1
Štúdio alebo miesto nakrúcania	1
Miesto povýrobného spracovania	1
Spolu	6

Malý veľký festival

12. ročník medzinárodného filmového festivalu Art Film Trenčianske Teplice (18. – 25. jún 2004) sa niesol v znamení niekoľkých zmien. Okrem tradičných Trenčianskych Teplíc sa festival rozšíril do Bratislavy, takže sa aj obyvatelia hlavného mesta mohli, keď už nie nadýchať sa festivalovej atmosféry, aspoň zoznámiť so zaujímavými artfilmami. Aj keď bol tohtoročný festival z finančných dôvodov chudobnejší – chýbali napríklad niektoré sprievodné akcie a o víťazoch rozhodovala namiesto troch porôt len jedna – vďaka rôznorodosti filmovej ponuky si takmer každý prišiel na svoje.

Tradične sa o priazeň poroty i divákov usilovali filmy v troch súťažných sekciách, pričom spoločným menovateľom väčšiny víťazných filmov bolo, okrem menšej či väčšej dávky depresie, aj miesto pôvodu: Severná Európa. To, či ich „art-filmový“ úspech svedčí o renesancii severskej kinematografie, ukáže až čas, no už teraz vieme, že tamojší tvorcovia do svojich filmov radi projektujú chladné severské prostredie: milujú chladné obrazy, budujú špecifické a tajomné prostredie a radi sa zaoberajú pochmúrnymi témami. V sekcii Art Fiction, čo je hlavná súťaž hraných art filmov a celovečerných fiktívnych dokumentov, súťažilo 7 snímok. Porote sa najviac pozdával film *Chladné svetlo* islandského režiséra Hilmara Oddssona, ktorý sa tiež vyznačoval veľmi chladnou atmosférou. Film rozpráva príbeh štyridsaťročného muža, ktorého prenasleduje duch vlastnej trpkkej minulosti: prelínajú sa v ňom dve časové roviny, a tak ako sa postupne zlievajú, začíname chápať motiváciu smútku hlavného

protagonistu. Porota ocenila najmä „realistický a poetický jazyk“ filmu. Ani švédsky snímok *Zlo* Mikaela Hafströma, ktorá si odniesla cenu za kameru, nesršala optimizmom. Príbeh 16-ročného chlapca, ktorého

Záber z filmu *Chladné svetlo*.

doterajší život bol peklom poznačeným násilím a konfliktmi, vsadil tiež na pedantné budovanie depresívnej nálady, a to najmä kamerou oceneného Petera Mokrosinskeho. Zo súťažnej sekcie Artefakty, kde súťažilo 18 krátkych dokumentárnych, experimentálnych a hraných filmov, vzišli víťazne tri snímky opäť zo severoeurópskej produkcie. Za zmienku stojí najmä držiteľ Zlatého kľúča za dokumentárny film *Človek*

proti koňovi 66-ročného Dána Franza Ernsta, ktorý použitím ručnej kamery dosiahol veľmi sugestívny obraz priateľstva medzi človekom a koňom. Porota však vyzdvihovala najmä úroveň sekcie študentských filmov Na ceste, kde si cenu odniesol sedemminútový projekt Martina Dudu *Kontakt*, využívajúci a tematizujúci postupy klasickej a počítačovej animácie. O víťazoch rozhodla päťčlenná porota na čele s Francúzskou Suzette Glenadel, riaditeľkou Medzinárodného filmového festivalu Cinema du Réel.

la prednosť kariéry pred rodinou, čím ako prvá generácia narušili tradične zaužívaný model smerovania mladých žien. Sekcia Slovenská sezóna, vzhľadom na najmä kvantitatívnu úbohosť slovenskej tvorby, je každý rok tradične v počte značne obmedzená. Ďalšia reprezentačná sekcia Art Film Fest predstavila filmy ocenené na prestížnych zahraničných festivaloch. Potešila najmä snímka Sofie Coppoly *Stratené* v preklade či nová snímka *Duševná slepota* indickej režisérky Miry Nair (preslávila sa

Švédska snímka *Zlo* Mikaela Hafströma si na Art Filme odniesla cenu za kameru.

Okrem súťažných sekcií dopĺňali festival aj sekcie skôr prehliadkového charakteru. Sekcia Brazill, ktorá divákovi predstavila tiež filmy s príznačnými názvami ako *Samba* či *Copacabana*, priniesla jedinečnú možnosť nahliadnuť do brazílskej tvorivej „kuchyne“. To, čo sa za posledných niekoľko rokov zrodilo u našich českých, maďarských a poľských susedov prezentovala tradičná sekcia Najbližšie od hraníc. V tejto sekcii zaujal ambiciózny projekt mladej českej režisérky Terezy Kopáčovej s názvom *Kristove roky, dámy*. Kopáčová v ňom sleduje osudy svojich kamarátok, ktoré prekročili tridsiatku a bilancujú svoje životy. Väčšina z nich da-

snímku *Búrlivá svadba*) a naopak rozčarovala *Ľudská škvr* Roberta Bentona.

Festival je každoročne spojený s rôznymi sprievodnými aktivitami. Semináre *Umenie rozprávania príbehu* a *Digitálne kino budúcnosti*, organizované kanceláriou MEDIA Desk Slovensko ponúkli záujemcom možnosť konzultovať profesionálne otázky s naslovovzatými odborníkmi. Cenu Hercova Misia, ktorej laureátmi sú už okrem iného Franco Nero, Gina Lollobrigida, Jozef Kroner, Geraldine Chaplin či Catherine Deneuve si tento rok odniesli Štefan Kvietik a Květa Fialová.

Ildikó Pongóová

(autorka je študentka filmovej vedy Masarykovej univerzity v Brne)

Nikto nie je nepoškvrnený

Po zasneženej horskej ceste uháňa auto. Za volantom sedí starý muž, tvári sa spokojne a vyrovnane. Na jeho ramene pokojne odpočíva mladá žena. Odrazu sa za zákrutou vynorí auto v protismere...

Tragédiou sa začína film *Ľudská škvrna* režisérskeho veterána Roberta Bentona. V roku 1979 sa do svetovej kinematografie výrazne zapísal snímkou *Kramerová versus Kramer*. Jeho majstrovské dielo získalo päť Oscarov. Úspech mu zaručil najmä komorný príbeh s bezchybným vedením kvalitných hercov, konkrétne Dustina Hoffmana a Meryl Streep. Už predtým sa však Benton osvedčil ako spoluscenárista legendárnej gangsterky *Bonnie & Clyde*. Oscar za scenár na neho čakal ešte raz, a to v prípade melodrámy *Miesta v srdci*.

Film *Ľudská škvrna* sa Benton rozhodol uviesť smrťou dvoch ústredných hrdinov. Napriek tomu je jasné, že neprichádza záver filmu. O osudoch postáv sa dozvedáme viac v spätnom nahliadnutí do viacerých vrstiev ich minulosti. Coleman Silk (Anthony Hopkins) je hrdý univerzitný profesor, ale jedného dňa sa mu stane absurdná nehoda. Kvôli nevinnej poznámke ho univerzitná rada obviní z rasizmu a Coleman podá výpoveď. V ten istý deň zomiera jeho žena. Sú to ťažkosti, ktoré na duši starého intelektuála zanechajú bolestivé škvrny. Jedny z mnohých škvŕn. Coleman nemá veľa priateľov, spoločnosť mu robí len jeho bývalý žiak Nathan (Gary Sinise). Onedlho však stretáva

záhadnú Fauniu (Nicole Kidman), ktorá upratuje na pošte a okrem toho pracuje ako dojička na farme. Hneď prvé stretnutie Faunie a Colemanu vyústí do sexuálneho vzťahu. Vzťahu, ktorý postupne prejde viacerými štádiami. A nezamrzne len na úrovni postelového romániku. Pre oboch aktérov sa totiž stane osudovým.

Benton sa pri výstavbe príbehu spoľahol na scenár Nicholasa Meyera (*Návrat Sommersbyho*). Režisérsky sa pokúša rozprávanie filmu zatraktívniť pretkávaním časových línií. Retrospektívne teda nevstupujeme len do Colemanovej nedávnej minulosti, ale aj do jeho študentských rokov. Benton postupne odhaľuje skryté nánosy traumatických udalostí v profesorovej mladosti. Narodil sa totiž v černošskej rodine a to mu od začiatku komplikovalo život. Ideálny nebol ani Colemanov vzťah k zásadovej matke a prísrnemu otcovi. Všetky spomienky, ktoré zostali ležať kdesi v spodných vrstvách jeho vedomia. A postava Faunie podmieni Colemanu, aby ich v sebe nanovo objavil a vytiahol na povrch. Aby sa vyspovedal. A to isté spraví nakoniec aj Faunia, keď ju k tomu opatrne nabáda Coleman. Trvá to však dlhšie, pretože jej minulosť je zaplnená podobne chmúrnymi udalosťami, predovšetkým smrťou jej detí. Obaja sa vo svojej samote stávajú spriaznencami.

Benton peripetie vzťahu svojich postáv pretkáva najmä exkurziami do Colemanovej

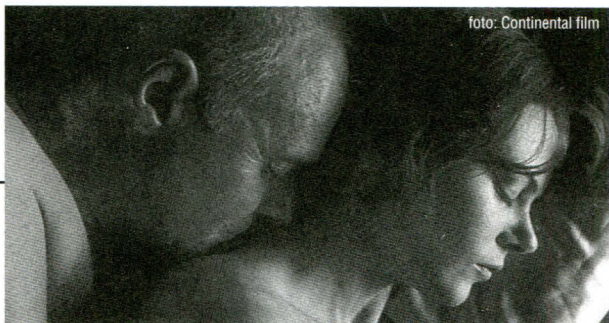

foto: Continental film

minulosti. Fauniina minulosť zostáva obrazovo utajená. Napriek tomu, že sa režisér pokúša naráciu filmu osviežovať striedajúcimi sa časopriestorovými blokmi, problémy spôsobuje samotný príbeh. Má totiž problémy emotívne spolupracovať s divákom. Nenakláňa si jeho pozornosť a čo je horšie, nie je presvedčivý. Vynárajú sa aj ďalšie otázky. Čím originálnym chcú vlastne tvorcovia osloviť súčasných divákov alebo čím inovačným chcú prispieť práve do spomínanej problematiky? Prečo majú niektoré dejové zápletky tak rušivo nepravdepodobný charakter, že zavážajú násilnou konštrukciou? Zveriť úlohu Afroameričana, ktorý rieši svoju spleť minulosť, Anthonymu Hopkinsovi je jednoducho bizarný nápad. Kvalitného hereckého výkonu sa divák tentokrát nedočká ani od Nicole Kidman, ktorá svoju úlohu až očividne predvádza a vyrušuje hysterickými hereckými výbuchmi. A do toho všetkého vstúpi psychopatický vietnamský veterán (Ed Harris), bývalý manžel Faunie. Od začiatku je nad slnko jasnejšie, že práve on bude miešať karty na

rozhodujúcu partiu. Očakávania sa v tomto prípade, žiaľ, naplnia. Prečo sa však Colemanov priateľ Nathan k nemu v závere filmu správa tak ústretovo, keď vie, že zavinil smrť jeho profesora? Ďalšie prečo, ktoré vytvára jednu z viacerých škvrn na tejto snímke.

Ľudská škvrna nie je film, ktorý by urážal vkus. Je to len štandardná psychologická dráma bez špeciálneho tvorivého vkladu. Pokúša sa vytvoriť dve výrazné postavy odlišného charakteru, ktoré by boli zahalené tajomstvom minulosti. Pokúša sa rozpríadať nitky dávnych udalostí a budovať tak záujem o osudy hrdinov. Občas sa to filmu darí viac, občas menej. Ale podstatná je absencia príbehovej autenticity, ktorá by dokázala emotívne dráždiť divácku pozornosť. A nedarí sa to ani samotnej téme filmu. *Ľudská škvrna* sa teda pravdepodobne nezapíše do najhlbších vrstiev vedomia, nevytvorí výraznú stopu, ktorá by sa dala oživovať ako spomienka na zaujímavý a pútavý film aj po rokoch.

Daniel Bernát

(autor je redaktor denníka Pravda)

Ľudská škvrna (The Human Stain, USA/Nemecko, 2003)

Réžia: Robert Benton. **Námet:** Philip Roth – román. **Scenár:** Nicholas Meyer. **Kamera:** Jean-Yves Escoffier. **Hrajú:** Anthony Hopkins, Nicole Kidman, Ed Harris, Gary Sinise, Wentworth Miller, Jacinda Barret a ďalší. **Minutáž:** 105 min.

O čomkoľvek a o ničom

Počas takmer štyri desaťročia trvajúceho pôsobenia na poli filmovej réžie nasleduje oddaný Newyorčan, mestský neurotik a nevšedný režisér – autor Woody Allen poslanie: urobiť sám zo seba a zo svojich početných reálnych i fiktívnych fobií nevyčerpatelnú tému a byť pritom zábavný. Na psychiatrický gauč s cieľom vypovedať sa zo svojich (pseudo)neuróz si Woody Allen líha najradšej sám a len zriedkavo ho uvoľňuje iným: ležal na ňom už Kenneth Branagh vo filme *Celebrity* a najnovšie sa na ňom ušlo miesto aj pre Jasona Biggsa, ktorý dovtedy „žiaril“ najmä ako Jim Levinstein v málo vkusnej sérii tínedžerských komédií *American Pie*, u nás známych ako *Prci, prci, prcičky*. Jason Biggs alias Jerry Falk tu vystupuje ako Woodyho o vyše štyridsať rokov mladšie alter ego a na rozdiel od Branagha sa na Allena aspoň vizuálne ponáša. Avšak ani Allenov film *Čokoľvek*, ktorý minulý rok otvoril filmový festival v Benátkach, sa bez prítomnosti Woody Allena úplne nezaobišiel.

Woody Allen vo svojom novom filme *Čokoľvek* zastáva pozíciu staršieho a múdrejšieho, stáva sa akýmsi mentorom svojho mladšieho JA a dobrými, lepšie povedané len dobre mienenými radami sleduje Falkove neúspešné pokusy presadiť sa ako autor komediálnych výstupov pre newyorských stand-up komikov. Allenova postava David Dobel však pre citovo labilného Falka nie je najlepším vzorom a poradcom. Sám je napríklad prenasledovaný myš-

lienkami holocaustu a žije s neustálym strachom, že každá jeho sprcha by mohla byť tá posledná. Je presvedčený, že sa stal obeťou celosvetového protizidovského sprisahania a preto za jedinú vhodnú obranu považuje Dobel vlastnenie zbraní – samotný Allen je naopak ich známym odporcom – ktoré pri najmenšej iritácii, pochádzajúcej z vonkajšieho sveta (napríklad keď mu niekto obsadí miesto na parkovanie) nemá problém hrdinsky použiť. Napriek všetkému Jerry Falk veľmi rád vyhľadáva jeho spoločnosť. Má pocit, že na rozdiel od apatickeho a neustále na hodinky hľadacieho psychiatra sa jeho slová u Dobela nestratia. Dobel – taktiež neúspešný „rád by komik“ a v súčasnosti stredoškolský učiteľ – mu dáva rady nielen ohľadne kariéry (napríklad ako sa zbaviť neschopného psychicky narušeného agenta v podaní Dannyho DeVity), najradšej sa však mieša do Jerryho vzťahu k dočasne frigidnej, rozmaznanej a komplikovanej priateľke Amande (Christina Ricci), ktorá permanentne bojuje s neexistujúcou nadváhou. Dobel jeho problémy analyzuje, nachádza (veľmi nepraktické) riešenia, avšak najväčším problémom Dobela zostáva sám Dobel. Kvinteto psychicky narušených aktérov uzatvára Amandina alkoholická a kokain šňupajúca matka, ktorá sa k mladému páru nasťahuje, aby načerpala inšpiráciu pre svoju neexistujúcu kariéru barovej speváčky. V Jerryho živote práve jej príchod spôsobí náhlu eskaláciu neudržateľ-

ného stavu. On, ktorý nedokáže povedať nie a má panický strach niekoho sklamať (čo sa negatívne projektuje aj do jeho vzťahu s Amandou), je zrazu dotlačený do situácie, keď musí niečo urobiť, niečo zmeniť. A aj zmení.

Snáď najväčší odklon od predchádzajúcich snímok Woodyho Allena predstavuje (okrem toho, že tu Woody Allen hrá „len“ druhé husle) skutočnosť, že sa v novom Allenovskom svete „midlife crisis“ stávajú diagnózou už dnes dvadsaťročných. Fóbie, ktorými sa predtým hrdili Allen, Keaton, Farrow a comp. už nie sú výsadou zrelej generácie: Amanda a Jerry, teda Jason Biggs a Christina Ricci bojujú s identickými problémami ako dvojica Diane Keaton a Woody Allen spred niekoľkých rokov. Majú rovnako paranojou posadnuté ego, každú, aj tú najmenšiu skutočnosť sa snažia spochybniť a najmä majú o všetkom potrebu zdĺhavo filozofovať: o Dostojevskom, existencializme či masturbácii. Aj realie zostali nezmenené: New York so svojím Central Parkom, Manhattanom, Hudson River naďalej zohráva jednu z centrálnych úloh.

Aký je teda nový Woody Allen? V kontexte vyše tridsiatich celovečerných filmov, ktoré počas svojej veľmi produktívnej kariéry stihol nakrútiť, nebude zastávať mimoriadnu pozíciu. Allenov pokus prevteliť sa do mladšieho korpusu a pozdvihnúť sa sám nad seba nevyšiel. Nových priaznivcov si tým asi len ťažko získa a tí od daní milujú skôr jeho filmy využívajúce excesívne dialógy najmä kvôli prítomnosti samotného Allena. Kým Branagho pokus o Allenovskú neurotickosť skončil malým fiaskom, Biggs je v úlohe neurotika o stupeň presvedčivejší (možno len vďaka podobnému vzhľadu), no tak presvedčivo nervózny a pochybovačný môže byť len originál. Zdá sa, že „allenovské“ vtipy znejú dobre len z úst samotného autora. Napriek všetkým výhradám, aj táto snímka srší mnohými dobrými nápadmi a bonmotmi. A vidieť Woodyho Allena v úlohe militantného syna štátu Izrael je dostatočným dôvodom Čokoľvek si pozrieť.

Ildikó Pongóová

(autorka je študentka filmovej vedy
Masarykovej univerzity v Brne)

Čokoľvek (Anything Else, USA, 2003)

Scenár a réžia: Woody Allen. **Kamera:** Darius Khondji. **Strih:** Alisa Lepserter. **Hrajú:** Woody Allen, Jason Biggs, Christina Ricci, Danny DeVito a ďalší. **Minutáž:** 108 min.

Vo Film.sk nezvykneme publikovať rozsiahle štúdie, ale vzhľadom na to, že doteraz nebol publikovaný komplexný text, ktorý by reflektoval desaťročie slovenskej kinematografie od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993, venujeme sa v letnom dvojčísle práve tejto téme. Text je snahou o zhodnotenie tohto obdobia, pomenovanie jeho príčin, vyvodenie dôsledkov a pokúša sa byť podnetom na diskusiu o stave slovenskej kinematografie, v ktorej by sme radi vo forme ankety dali v nasledujúcich číslach Film.sk priestor ľuďom z prostredia kinematografie, ale možno aj mimo nej.

Jánošík 2003

alebo koniec dejín slovenskej kinematografie?

Pri pohľade na vývin slovenského filmu v rokoch 1993 – 2003 sa akoby naplnili pesimistické predpovede o tom, že kinematografia alebo presnejšie filmové dianie na Slovensku môže existovať aj bez slovenských filmov. Skôr by však pre dnešný stav filmovej kultúry na Slovensku bolo potrebné nahlas povedať, že počas uplynulého obdobia slovenská kinematografia zanikla. Zanikla v tej podobe, v akej fungovala počas celého polstoročia svojej predchádzajúcej existencie. Zanikla ako systém, ktorý zabezpečuje kontinuitu tvorby a ochrany kultúrnych hodnôt, stabilné finančné zdroje a existenciu profesionálneho ľudského aj technologického zázemia. Slovenské filmy sa takmer vytratili z kín a stali sa nepríťažlivým obchodným tovarom. Návštevnosť na jednotlivé slovenské filmy sa dlhodobo pohybuje výrazne pod jedným percentom celkového ročného počtu divákov v kinách, priemerný počet divákov na jedno predstavenie slovenského filmu dosahuje sotva niekoľko desiatok

a uvádzanie slovenských filmov v zahraničí sa väčšinou obmedzuje iba na príležitostné prehliadky bez ďalšieho výraznejšieho zhodnotenia.

Príčin tohto stavu je určite viacero, no azda najzávažnejšou z nich je skutočnosť, že v období, keď ostatné krajiny s porovnateľným východiskovým stavom, aj tvorivým i profesionálnym potenciálom (Maďarsko, Česká republika, Slovinsko, poľské republiky, v súčasnosti už aj Rumunsko a Bulharsko) hľadali a nachádzali riešenia postupnej premeny štátnej kinematografie na nový fungujúci systém, na Slovensku prevládala neviazaná zbojnícka rabovačka štátneho majetku aj zdrojov, často sprevádzaná iba nárekmi filmárskej pospolitosti nad politickou nezodpovednosťou, aj nad spoločenským nepochopením významu filmovej tvorby.

Po pätnástich rokoch od zmeny politického, spoločenského a ekonomického prostredia má Slovensko výrazne zastaralé alebo úplne zničené technológie pre filmovú výrobu

(kamerová technika, laboratória, zvukovýroba či prepisy z filmu na iný nosič), pretože po zániku kolibských ateliérov pristúpila k faktickému zastaveniu filmových technológií aj Slovenská televízia. Čoraz väčšími limitované je aj zázemie filmových profesií, prevláda chronický nedostatok finančných zdrojov na tvorbu a výrobu filmov aj pre filmové školstvo. Možnosti a činnosti nevyhnutné pre vývoz a podporu predaja slovenských filmov sú chronicky nedostatočné a celkom nevyhovujúca je filmová legislatíva. V neposlednom rade sa stav slovenskej kinematografie odzrkadľuje aj v nedokonalom právnom, personálnom, finančnom aj technickom zabezpečení ochrany a obnovy audiovizuálneho dedičstva. Dlhodobý poddimenzovaný rozpočet filmového archívu sa dopĺňa výnosmi z predaja práv k starším slovenským filmom, ktorých obchodné zhodnocovanie by však malo slúžiť predovšetkým na podporu novej tvorby. Celkom chýba systematická propagácia a ponuka služieb i lokalít pre zahraničné filmové štáby, ako aj cielená prezentácia a obhajoba spoločných záujmov tých subjektov, ktoré udržiavajú pri živote aspoň niektoré čiastkové činnosti a procesy v oblasti kinematografie. Odborná reflexia aktuálneho stavu slovenskej kinematografie sa rozplynula v príležitostnej publicistike alebo v publikovaní scenárov a monografií niektorých tvorcov, historiografia sa pred časom vyčerpala vydaním prvých „veľkých“ dejín slovenskej kinematografie.

Slovenský film sa rozmenil na drobné a väčšinou živorí len zo svojej minulosti. Tvorba hraných filmov existuje iba vďaka koprodukciam s českými tvorcami a producentmi, dokumentárnu tvorbu udržiava pri vedomí nie-

koľko nadšencov búsiacich na čoraz väčšími privreté brány Slovenskej televízie a animovaná tvorba sa dostala do polohy outsidera odsúdeného na vyhynutie (v roku 2002 bol podiel prostriedkov investovaných do animovanej tvorby iba 1,6 % z celkovej sumy preinvestovaných financií v audiovizuálnej oblasti).

V slovenskej kinematografii uplynulého desaťročia tak sotva možno vystopovať zreteľné a charakteristické tvorivé tendencie, štýly, žánre či nebodaj tvorivé pnutie alebo jasné generáčne postoje. Kde niet podmienok pre kontinuálnu a administratívny, finančnými či realizačnými prekážkami neprerušovanú kreatívnu činnosť, tam jednoducho nejestvuje ani priestor pre tvorivú konfrontáciu hodnôt, myšlienok či nápadov. V slovenskom (predovšetkým hranom) filme prevládajú tradičné spôsoby filmovej narácie aj zobrazovania, príznačné pre kolibskú dramaturgiu spred dvoch desaťročí. Aj preto sa šulajovsko-šulíkovské segmentované a náznakové rozprávanie napokon stalo kreatívnym vrcholom slovenského hraného filmu 90-tych rokov, ktorý síce rýchlo vzbĺkol, no rovnako rýchlo sa aj tvorivo vyčerpá. Pokusy skúsenejších tvorcov o žánrovo profilovanú tvorbu či kreatívne „úlety“ niektorých debutantov zväčša zostali nedokonalé a rozplynuli sa v nedostatku peňazí, času, kapacít aj nápadov. Zostávajú iba osamelé, neraz doslova vyvzdorované výkony jednotlivcov, ktorých je v tvorbe aj v produkcii čoraz menej.

Azda najvýraznejšie sa neschopnosť samostatnej existencie slovenskej kinematografie prejavuje v tvorbe dlhometrážnych hraných filmov, ktorá síce štatisticky vykazuje príznaky pretrvávajúcej existencie a v rokoch 2002 a 2003 dokonca aj

kvantitatívneho nárastu, no v skutočnosti je táto existencia výrazne podmienená závislosťou na českých produkčných kapacitách a na ich finančných zdrojoch. V rokoch 1993 – 2003 vzniklo s účasťou slovenských produkčných subjektov spolu 36 dlhometrážnych hraných a dokumentárnych filmov určených pre kiná, no pritom 27 z nich boli koprodukcie s českými partnermi (z toho osem bolo majoritne českých projektov, pri ktorých slovenská kreatívna spoluúčasť síce nie je zanedbateľná, no sotva ich možno považovať za slovenské filmy, t. j. za filmy s viac ako 20 %-nou účasťou slovenskej strany na celkových produkčných nákladoch). Iba sedem z uvedených 36 filmov vzniklo výlučne v slovenskej produkcii, čo v priemere za celé obdobie predstavuje menej ako jeden „čisto“ slovenský film ročne. Princíp spájania finančných zdrojov a kreatívnych aj technologických možností v podobe filmových koprodukcii je síce pre udržanie a rozvoj kinematografie malých krajín nevyhnutnosťou, no ak prerastie do výraznej závislosti na zahraničných zdrojoch a partneroch, môže to znamenať nielen ohrozenie kultúrnej a tvorivej identity, ale aj faktickú redukciu možností pre filmové podnikanie a v neposlednom rade aj „vývoz“ veľkej časti finančných (predovšetkým verejných) zdrojov, ktoré sa tak nepreinvestujú v tej krajine, kde boli vytvorené.

Jednou z príčin nesystémového a nekonceptného stavu kinematografie na Slovensku je aj celý predchádzajúci vývin tohto prostredia. Slovenská kinematografia sa totiž od svojich začiatkov vyvíjala výlučne v podmienkach štátom kontrolovaného a dotovaného systému. Slovenský film tak do roku 1990 existoval výlučne v závis-

losti na štátnom riadení, ktoré síce znamenalo pre tvorbu a tvorcov ideologickú kontrolu a cenzúru, no zároveň zabezpečovalo dostatočné finančné aj technologické podmienky pre kontinuálnu filmovú tvorbu, výrobu a distribúciu. Po roku 1989 tento systém prestal existovať a audiovizuálne prostredie a jeho pospolitosť sa na Slovensku ocitli pred akútnou potrebou začať žiť samostatne a vytvoriť pre to primerané podmienky. Žiaľ, viaceré riešenia zostali iba v polohe čiastkových návrhov – okrem iného aj preto, lebo nejednotnosť filmárskej obce, umocnená neraz aj neprirodzeným selektovaním či nadradenosťou niektorých jednotlivcov a skupín (napr. pri vzniku SFTA či SAPA) vyústila do názorovej roztrieštenosti a do presadzovania skupinových záujmov pred nevyhnutnými potrebami celého audiovizuálneho prostredia. Štát už v roku 1991 rezignoval na svoju monopolnú pozíciu a ponechal audiovizuálne prostredie na samovoľný vývin.

Bez potrebnej systémovej prípravy a bez kvalifikovaného odhadu reálnosti zámerov i možných dôsledkov sa začala príprava aj prvého kroku, ktorý sa mal stať základom reštrukturalizácie kinematografického prostredia na Slovensku – privatizácia štátneho filmového podniku a zmena princípu rozdeľovania štátnych zdrojov na podporu filmovej tvorby, výroby a distribúcie. Táto štrukturálna premena sa však neuskutočnila ani v pôvodne plánovanom termíne, ani v navrhovanom rozsahu. Štát prostredníctvom ministerstva na jednej strane viacerými administratívnymi zásahmi priamo ovplyvňoval filmovú produkciu aj priebeh privatizácie, na druhej strane však nerealizoval, ani nepredkladal systémove opatrenia, ktoré by zabránili náhlemu prepadu fil-

movej výroby. Stabilný fond určený na podporu filmovej tvorby, výroby a podnikania nevznikol dodnes a do privatizácie SFT začali po roku 1992 čoraz intenzívnejšie vstupovať záujmy predstaviteľov politickej moci. Výsledkom bola napokon likvidácia filmových technológií a krach spoločnosti Štúdio Koliba, a. s.. Dôsledkom toho je dnes faktické umŕtvenie či priam devastácia bývalého majetku slovenského filmu a pretrvávajúca rezignácia štátu na záchranu či oživenie prostredia pre výrobu filmov na Slovensku.

Po období netransparentnej privatizácie SFT a zneužívania štátnych zdrojov v rokoch 1994 – 1998 sa až v roku 1999 začala pod gestorstvom SFÚ a s účasťou viacerých profesijných združení príprava návrhu zákona, ktorého cieľom bolo vytvorenie fondu na podporu rozvoja slovenskej audiovizuálnej kultúry, priemyslu a podnikania. V roku 2000 ministerstvo schválilo koncepciu a obsahové zameranie tejto legislatívnej iniciatívy a v roku 2001 vznikol návrh zákona o Slovenskom audiovizuálnom fonde. Návrh v apríli 2002 schválila vláda a predložila ho Národnej rade SR. Parlament tento návrh schválil na svojej poslednej riadnej schôdzi pred skončením volebného obdobia v lete 2002. Po schválení zákona však z iniciatívy SFTA a SFÚ vrátil prezident SR zákon na opätovné prerokovanie parlamentu. To napokon vyústilo do definitívneho zamietnutia návrhu, ktorý sa mal stať základom nového systému podpory a ochrany audiovizuálnej kultúry a priemyslu na Slovensku. A hoci tento návrh obsahoval viacero problémových či diskutabilných ustanovení, faktom zostáva, že od roku 1990 okrem neho nevznikol nijaký iný ucelený legislatívny návrh, upravujúci

fungovanie kinematografie na Slovensku, ktorý by sa dostal až do fázy schválenia Národnou radou SR.

Ak teda časť filmárskej obce napokon v rozhodujúcej chvíli vystúpila proti už schválenému návrhu a zároveň nepredložila nijaké alternatívne riešenie, tak sa iba naplno odhalila jedna zo základných príčin postupného zániku slovenskej kinematografie. Je ňou pretrvávajúca roztrieštenosť názorov i záujmov filmových tvorcov aj producentov a ich neschopnosť navrhnuť a presadiť akékoľvek použiteľné a najmä produktívne systémové riešenie. Slovenskí filmári tak opätovne a dobrovoľne zotrvali takmer výlučne závislí od štátu a od limitovaných verejných zdrojov – navyše v očakávaní, že štátna administratíva každoročne nájde dostatok financií na kontinuálnu podporu tvorby, výroby a distribúcie filmov a zároveň sa vzdá rozhodovacích právomocí pri ich rozdeľovaní.

V mnohých aj so Slovenskom porovnateľných európskych krajinách sú kinematografia a audiovizia dôležitým ekonomickým prostredím pre uplatnenie domácich aj zahraničných investícií. V súvislosti s touto podstatou kinematografie ako umenia, priemyslu aj obchodu narastá jej finančný a ekonomický význam aj z hľadiska zvyšovania počtu pracovných príležitostí, aj vo vzťahu k efektívnemu využívaniu ekonomického, ľudského, historického aj prírodného potenciálu krajiny. Po svojom vstupe do EÚ však Slovensko zostáva jedinou členskou krajinou, ktorá stále nemá vytvorený a z pozície štátu či profesionálnych filmárskych zoskupení zatiaľ ani len navrhnutý (!) účinný systém podpory, ochrany a rozvoja audiovizuálnej kultúry, priemyslu a podnikania. Európske podporné fondy a programy môžu

pôsobí iba ako doplnkové zdroje pre filmové koprodukcie a medzinárodné aktivity, no v nijakom prípade nemôžu nahrádzať chýbajúci hlavný podporný zdroj v ktorejkoľvek z členských krajín. Podpora kinematografie na Slovensku rok čo rok naráža na obmedzenia štátnej administratívy aj na limity štátneho rozpočtu. Výsledkom tohto stavu je aj to, že v roku 2002 sa Slovensko celkovou sumou verejných zdrojov určených na podporu domácej audiovizuálnej tvorby umiestnilo na 20. mieste z celkového počtu 23 porovnávaných európskych krajín.

V tejto súvislosti môže na pohľad pôsobiť ako paradox štatistická úspešnosť projektov s účasťou slovenských subjektov pri získavaní podpory z programu Media Plus alebo z fondu Eurimages. V roku 2003 slovenské subjekty získali 3,6 násobok sumy, ktorú Slovensko vložilo ako členský príspevok do programu Media Plus, rovnaká návratnosť vložených verejných zdrojov bola aj pri fonde Eurimages. Pri podrobnejšom pohľade na jednotlivé projekty a na získanú podporu z týchto európskych zdrojov si však nemožno nevšimnúť, že z celkového objemu cca 294 000 EUR, ktorý slovenské subjekty získali z programu Media Plus v roku 2003, bolo na vývoj projektov dlhometrážnych filmov poskytnutých iba 120 000 EUR (cca 41%), zvyšnú väčšiu časť tvorila podpora festivalov a podpora distribúcie európskych filmov v slovenských kinách. Z fondu Eurimages získali slovenské subjekty podporu na dva dlhometrážne filmy, z ktorých ani jeden neprevyšuje 20% podielu slovenskej strany na celkovom financovaní. Z tohto hľadiska tak výrazne majoritná časť štatisticky vykázaných „návratností“ vložených verejných zdrojov z európskych fondov predstavuje podporu nesloven-

ských filmových projektov, ako aj podporu jednorazového (festivaly) alebo distribučného uvádzania zahraničných filmov na Slovensku.

Filmová kultúra a priemysel na Slovensku sa dodnes nevyporiadali s nevyhnutnosťou uskutočniť zásadnú systémovú zmenu a položiť tak základy svojej ďalšej existencie a rozvoja. Rozsah požiadaviek súvisiacich s touto zmenou bol natoľko veľký, že ich objektívne nebolo možné vyriešiť v krátkom čase. Situáciu komplikoval aj nedostatok vlastných skúseností a aktívnych kontaktov s krajinami, ktoré už mali vytvorený funkčný systém kinematografie v podmienkach trhovej ekonomiky. Výsledkom doterajšieho vývinu je aj čoraz výraznejší rozpor medzi kreatívnym potenciálom slovenskej filmovej kultúry a možnosťami jeho skutočnej realizácie. Slovenskému filmu chýba okrem zdravej sebareflexie aj prirodzená generačná obmena a užšie prepojenie medzi filmovým vzdelávaním a praxou.

Tvorivé zámery narážajú na bariéry štátnej administratívy aj na limitované realizačné možnosti a produkčne náročnejšie projekty slovenských tvorcov vznikajú neúmerne dlho alebo dokonca mimo Slovenska. No a najdrahší projekt v celej doterajšej histórii slovenského filmu sa zatiaľ skončil iba producentským fiaskom, pričom zhodnotenie jeho doterajšej výnimočne štedrej štátnej podpory je stále v nedohľadne.

Ak teda nechceme, aby Jánošík 2003 znamenal aj neodvratný koniec dejín kinematografie na Slovensku a aby sme sa o desať rokov neocitli v rovnakom alebo horšom stave ako dnes, je nevyhnutné po pätnástich rokoch začať odznova. Vieme ešte, ako na to?

Martin Šmatlák

(autor je filmový kritik)

MEDIA Desk Slovensko informuje...

MEDIA

V priebehu niekoľkých týždňov bude publikovaná výzva na predkladanie návrhov v programe i2i Audiovisual. Jej cieľom je uľahčiť producentom prístup k externým zdrojom financovania, poskytovaných bankami a finančnými inštitúciami. Aj slovenské nezávislé produkčné spoločnosti sa môžu po prvýkrát uchádzať o finančnú podporu v rámci tejto schémy. Podporu je možné žiadať v rámci troch položiek rozpočtu, ktorými sú poistenie audiovizuálnych diel, garancia dokončenia pre výrobu audiovizuálneho diela a bankové pôžičky na financovanie diela, pričom diela sa musia začínať po 1. januári 2004. Celková suma na podporu je 2,7 milióna EUR, výška podpory sa pohybuje medzi 1 500 a 50 000 EUR (maximálna výška podpory). V polovici júla je podľa poslednej správy z Bruselu možné očakávať výsledky schémy Vývoj, ktorá mala uzávierku 14. marca 2004 a v polovici októbra výsledky schémy Vývoj, ktorá mala uzávierku 31. mája 2004.

(vs)

Uzávierka na grant z fondu Eurimages

Najbližšia uzávierka na podávanie žiadostí o grant z kinematografického fondu Rady Európy Eurimages, zriadeného na podporu európskych filmových koproducií je **26. august 2004**. Fond podporuje celovečerné filmy určené pre kiná, na ktorých výrobe sa podieľajú minimálne dva členské štáty fondu. Viac informácií nájdete na www.aic.sk a na domovskej adrese fondu http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Eurimages/.

(sim)

Ponuka medzinárodných filmových festivalov

Do súťaže hraných filmov Medzinárodného filmového festivalu Listopad 2004 v bieloruskom Minsku, ktorý sa tento rok uskutoční v termíne od 20. do 26. novembra 2004, je možné prihlásiť sa do 1. septembra 2004. Na festival detských filmov MFF Listopadzik, ktorý sa uskutoční od 19. do 25. novembra 2004, takmer súbežne s MFF Listopad, je možné posilať svoje prihlášky do 15. septembra 2004. Viac informácií získate na kontaktnej adrese listopad@tut.by. Dňa 28. októbra sa uskutoční Medzinárodný deň animácie v Paríži pod patronátom organizácie ASIFA. Viac informácií o podujatí získate na kontaktnej adrese France@asifa.net (Olivier Catherin) alebo na www.afca.asso.fr.

podľa podkladov Oddelenia medzinárodných kontaktov SFÚ spracovala (sim)

Zázemie pre mladých scenáristov

Druhý ročník scenáristickej súťaže *Cena Tibora Vichtu*, ktorú organizuje spoločnosť Artscript, vyvrcholil slávnostným záverečným večerom v posledný májový deň (31. máj 2004). Do súťaže bolo prihlásených 21 autorov s 24 námetmi, z ktorých porota v zložení Ondrej Šulaj, Dagmar Ditrichová, Dušan Dušek, Jana Skořepová, Martin Šulík a Peter Kerekes udelila nakoniec ceny iba v kategórii scenár k celovečernému hranému filmu. Podľa slov Dagmar Ditrichovej bola úroveň scenárov v porovnaní s minulým rokom vyššia, hoci počet prihlásených projektov bol asi o polovicu menší.

Slávnostný večer sa začal krátkym dokumentom o prvom ročníku súťaže, vzápätí sa prítomní dozvedeli v akej fáze spracovania sú minuloročné víťazné projekty a z ocenených scenárov k animovanému a dokumentárnemu filmu mali možnosť vidieť aj ukážky. Po nich nasledovali prezentácie tohtoročných finalistov. Katarína Kucbelová, Marko Škop, Peter Krištúfek, Laura Síváková, Biba Bohinská, Martin Repka a Erika Balátová priblížili divákovi svoje príbehy prostredníctvom trailerov, krátkych zostrihov, čítaním či hraním situácií zo scenárov. Témy sa dotýkali predovšetkým života mladých ľudí a ich hľadania blízkosti vo vzťahoch, únikov do zahraničia či návratov k vlastným koreňom. Nechýbala ani komédia zo života tridsiatnikov či psychologická dráma o vyrovnávaní sa s tragickou minulosťou rodiny. Hlavnú cenu súťaže získala študentka štvrtého ročníka scenáristiky a dramatur-

gie FTF VŠMU Erika Balátová za originálny a vtipný scenár *Citycross* o mladých priateľoch, ktorí sa v priamej ceste za svojím cieľom nenechajú odradiť ani prekážkami spoločnosti a modernej betónovej civilizácie. Prémie si odniesli Martin Repka za scenár *Hniezdo bočianov* a Katarína Kucbelová s Markom Škopom za scenár *Turisti*.

Hlavným hosťom večera bol americký profesor James Ragan – rodák zo Slovenska, scenárista, básnik a pedagóg na Univerzite v Južnej Californii, kde vedie kurzy poézie a scenáristiky. James Ragan je zároveň členom poroty prestížnej scenáristickej súťaže Hartley Merrill Prize v Amerike, ktorá vznikla v roku 1989 a je určená hlavne neamerickým autorom. Poskytuje im priestor na prezentovanie scenárov pred významnými americkými producentmi a pomáha im tak uspieť na americkom trhu. Podľa slov Jamesa Ragana

súťažné scenáre ako prvý vždy číta Robert Redford. Túto možnosť víťazstvom v súťaži Cena Tibora Vichtu získala aj Erika Balátová a so scenárom *Citycross* bude v nasledujúcom ročníku ako jediná reprezentovať Slovensko.

Dôležitou súčasťou druhého ročníka súťaže bol aj dvojdnový workshop určený všetkým prezentujúcim sa finalistom. Workshop viedol už spomínaný James Ragan a spolu s autormi intenzívne diskutoval o scenároch a scenáristike. Po teoretickej časti sa venoval konkrétnym scenárom a medzi ním a autormi sa vytvoril priestor na obohacujúcu výmenu názorov. Tohtoročná Cena Tibora Vichtu sa teda opäť

nezúžila iba na samotnú súťaž. Tvorivým štipendiom, ktoré po prvom kole získali všetci finalisti, im poskytla možnosť na sústredené písanie. Svojimi sprievodnými akciami vytvorila priestor pre rozhovory a ďalšie prínosné stretnutia medzi autormi. Zimný workshop s Alicou Nellis a Sašom Gedeonom, či stretnutia s Jamesom Raganom poskytli všetkým inšpiráciu, nové podnety a povzbudenie v ďalšej tvorbe. Vďaka Cene Tibora Vichtu sa na Slovensku obnovili diskusie medzi autormi a vytvoril sa pocit zázemia pre mladých scenáristov.

Zuzana Liová

(autorka je absolventka dramaturgie a scenáristiky na FTF VŠMU)

Cirkus na VŠMU

Film možno prezentovať rôzne – od nablýskaných snobských festivalov až po alternatívne podujatia. Neľahkú cestu si zvolili mladí talianski filmári, ktorí uviedli svoje filmy i práce svojich kolegov na konci mája (26. máj 2004) v komornom prostredí Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v rámci akcie *Cine-Circo*.

Mladí talianski filmári sa v Bratislave zastavili cestou z talianskej Bologne do fínskej Sodankyly na Festival polnočného slnka, zrejme najsevernejšie situované filmové podujatie na svete, ktoré sa koná za polárnym kruhom počas bielych nocí a okrem iného kladie dôraz na nemé filmy, a to aj pre ich univerzálnu zrozumiteľnosť. Takmer tritisíc kilometrov dlhá cesta tvorcov viedla z Talianska so zastávkami v Slovinsku, na Slovensku, v Česku, Poľsku, Litve, Lotyšsku, Estónsku a fínskych Helsinkách. Na každej zastávke premietli svoje filmy a zároveň vzali so sebou snímky z tej-ktorej krajiny, ktoré potom uviedli v Sodankyle. Nie

všetci z nich sú profesionálni filmári, ale napriek tomu, ba možno skôr práve preto sa stali akýmisi Hrebendami nezávislej filmovej tvorby. Z ich prezentácie – uviedli filmy hrané, dokumentárne i animované – bolo cítiť lásku k filmu, nadšenie pre film ako osobnú výpoveď, vyjadrenie svojho názoru na svet. Zážitky zo svojej cesty spracujú mladí nadšenci v celovečernom filme v žánri docu-fiction. Určite sa v ňom uplatnia aj zábery z príjemnej slovenskej party s dobrým talianskym červeným vínom na terase VŠMU.

Jaroslav Hochel

(autor je filmový publicista)

FILMOVÉ KLUBY

Filmový klub ic.sk

Špitálska 4, Bratislava, tel.: 02/52968994

Projekt 100 – 2004

predstavenia o 18.00 h.

- 1.-4.7. – **Sladký život**, r. F. Fellini, Tal./Fran., 1960, 169 min.
- 5.-8.7. – **Invázia barbarov**, r. D. Arcand, Kan./Fran., 2003, 99 min.
- 9.-11.7. – **Spalovač mrtvol**, r. J. Herz, ČR, 1968, 95 min.
- 12.-14.7. – **Fanny a Alexander**, r. I. Bergman, Švéd., 1982, 189 min.
- 15.-18.7. – **Annie Hall**, r. W. Allen, USA, 1977, 93 min.
- 19.-23.7. – **Sloní muž**, r. D. Lynch, USA, 1980, 125 min.
- 24.-27.7. – **Zúriaci býk**, r. M. Scorsese, USA, 1980, 129 min.
- 28.-31.7. – **Návrat**, r. A. Zviagincev, Rusko, 2003, 105 min.

Koniec Nudy v Bratislave

predstavenia o 20.00 h.

- 1.-31.7. – **Nuda v Brne**, r. V. Morávek, ČR, 2003, 103 min.

Novinky ASFK

predstavenia o 18.00 h.

- 1.-3.8. – **Staré, nové, požičané a modré**, r. P. Nalin, Dán., 2003, 92 min.
- 4.-7.8. – **Stratené v preklade**, r. S. Coppola, USA/Jap., 2003, 100 min.
- 8.-12.8. – **Samsara**, r. P. Nalin, Nem./Fran./Tal., 2001, 138 min.
- 13.-15.8. – **Strach a chvenie**, r. A. Corneau, Fran.-Jap., 2003, 107 min.
- 16.-19.8. – **Ďalších desať minút II.**, r. B. Bertolucci, C. Denis, M. Figgis, J.-L. Godard, J. Menzel, M. Radford, V. Schlöndorff, I. Szabó, Nem./VB, 2002, 101 min.
- 20.-22.8. – **Sokolí**, r. F. Th. Fridriksson, Island/SRN/VB/Nór., 2002, 97 min.
- 23.-26.8. – **Kukuška**, r. A. Rogožkin, Rusko, 2002, 100 min.
- 27.-31.8. – **Sekretárka**, r. S. Shainberg, USA, 2002, 104 min.

Filmy s anglickými podtitulkami

predstavenia o 20.00 h.

- 1.-10.8. – **Samotáři**, r. D. Ondříček, ČR-Slovin., 2000, 103 min.
- 11.-20.8. – **Rok diabla**, r. P. Zelenka, ČR, 2002, 88 min.

- 1.-7.7. – **Inkognito**, r. L. Charles, USA, 2003, 112 min. (18.30 h.)
- 1.-5.7. – **Nuda v Brne**, r. V. Morávek, ČR, 2003, 103 min. (18.45 h.)
- 1.-4.7. – **Kameňák 2**, r. Z. Troška, ČR, 2004, 100 min. (20.30 h.)
- 1.-5.7. – **Nič nefutujem**, r. T. Remundová, ČR, 2003, 83 min. (20.45 h.)
- 5.-7.7. – **Ples príšer**, r. M. Forster, USA, 2001, 110 min. (20.30 h.)
- 6.-15.7. – **Láska moja, kde si?**, r. D. Kurys, Fran., 2003, 102 min. (18.45 h.)
- 6.-13.7. – **Tajomné okno**, r. D. Koepp, USA, 2004, 96 min. (20.45 h.)
- 8.-28.7. – **Stratené v preklade**, r. S. Coppola, USA/Jap., 2003, 100 min. (20.30 h., od 22.7. o 18.30 h.)
- 8.-14.7. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nór., 2003, 104 min. (18.30 h.)
- 14.-18.7. – **Kadosh**, r. A. Gitai, Fran./Izrael, 1999, 110 min. (20.45 h.)
- 15.-28.7. – **Päť lupičov a stará dáma**, r. E. a J. Coen, USA, 2004, 104 min. (18.30 h.)
- 16.-21.7. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (18.00 h.)
- 20.-21.7. – **Ken Park**, r. L. Clark, E. Lachman, USA, 2002, 96 min. (20.45 h.)
- 22.-31.7. – **Ludská škvrna**, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min. (20.30 h.)
- 22.-25.7. – **Amatér**, r. K. Kieślowski, Poľ., 1979, 107 min. (20.45 h.)
- 26.-28.7. – **Okó**, r. O. Pang Chun, D. Pang, VB/Hong./Sing./Thajsko, 2002, 99 min. (20.45 h.)
- 29.-31.7. – **Môj brat Tom**, r. D. Rotheroe, VB/Nem., 2001, 111 min. (18.30 h.)
- 29.-31.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min. (18.00 h.)
- 29.-31.7. – **Brazil**, r. T. Gilliam, USA, 1985, 142 min. (20.45 h.)

Filmový klub Nostalgia

Budova SvF, Starohorská 2, Bratislava, tel. 02/52961713, www.nostalgia.sk

- 9.7. – **Snílci**, r. B. Bertolucci, Fran./Tal./VB, 2003, 130 min. (20.00 h.)
 14.7. – **Idioti**, r. L. von Trier, Dán./Fran., 1998, 117 min. (20.00 h.)
 21.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min. (20.00 h.)
 28.7. – **Staré, nové, požičané a modré**, r. P. Nalin, Dán., 2003, 92 min. (18.00 h.)
 28.7. – **Stratené v preklade**, r. S. Coppola, USA/Jap., 2003, 100 min. (20.00 h.)
- 4.8. – **Pán prsteňov: Návrat kráľa**, r. P. Jackson, N. Zéland/USA, 2003, 200 min. (20.00 h.)
 11.8. – **Strach a hnus v Las Vegas**, r. T. Gilliam, USA, 1998, 119 min. (20.00 h.)
 18.8. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nóř., 2003, 100 min. (20.00 h.)
 25.8. – **Invázia barbarov**, r. D. Arcand, Kan./Fran., 2003, 99 min. (18.00 h.)
 25.8. – **Sloní muž**, r. D. Lynch, USA, 1980, 125 min. (20.00 h.)

Filmový klub Múzeum

Nádvorie starej radnice, Bratislava, tel. 02/54435815

nepremieta sa

Filmový klub Galéria

Slovenská národná galéria, Riečna 1, Bratislava, tel.: 02/54431703

nepremieta sa

Filmový klub Lúky

Dom kultúry Lúky, Víglaská 1, Bratislava, tel.: 02/63823930, www.kzp.sk

nepremieta sa

Filmový klub Za zrkadlom

Dom kultúry Zrkadlový háj, Rovniakova 3, Bratislava, tel.: 02/63836764. www.kzp.sk

nepremieta sa

Filmový klub Nitra

Pri Ústave literárnej a umeleckej komunikácie FFUKF v Nitre, Tr. A. Hlinku 1, tel.: 0905/580297

nepremieta sa

Filmový klub Freska 904 Bardejov

Kino Žriedlo, Bardejovské kúpele, tel.: 0903/921521

nepremieta sa

Klub filmového diváka Prešov

Kino klub, Nám. Mieru 1, Prešov, tel.: 051/7713103, 0905/834431
 predstavenia o 19.30 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 20.7. – **Želary**, r. O. Trojan, ČR/SR/Rak., 2003, 150 min.

PREMIÉROVÉ KINÁ

Kino Tatra

Nám. 1. Mája 7, Bratislava, tel.: 02/59272151

- 1.-7.7. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (18.00 h.)
 1.-7.7. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min. (20.30 h.)

- 8.-14.7. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nór., 2003, 100 min. (18.30 a 20.30 h.)
 15.-21.7. – **Ľudská škvrna**, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min. (18.30 a 20.30 h.)
 22.-28.7. – **Čokoľvek**, r. W. Allen, USA, 2003, 108 min. (18.30 a 20.30 h.)
 28.7.-1.8. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (18.00 h.)
 28.7.-1.8. – **Milovať je zábavné**, r. N. Meyers, USA, 2003, 128 min. (20.30 h.)
 29.7.-4.8. – **Na plný plyn**, r. L.-P. Couvelaire, Fran., 2003, 104 min. (18.30 a 20.30 h., od 1.8. iba o 18.30 h.)
 5.-11.8. – **Umučenie Krista**, r. M. Gibson, USA, 2004, 127 min. (18.30 h.)
 19.-21.8. – **Želary**, r. O. Trojan, ČR/SR/Rak., 2003, 150 min. (18.30 h.)
 22.-24.8. – **Good Bye, Lenin!**, r. W. Becker, Nem., 2002, 120 min. (18.30 h.)
 25.-27.8. – **Kill Bill**, r. Q. Tarantino, USA, 2003, 120 min. 1 (18.30 h.)

Kino Hviezda

Nám. 1. mája, Bratislava, tel.: 02/52967471

- 1.7. – **Magnólia**, r. P. T. Anderson, USA, 2000, 189 min. (19.00 h.)
 2.-4.7. – **Umučenie Krista**, r. M. Gibson, USA, 2004, 127 min. (18.00 a 20.30 h.)
 5.-6.7. – **Čierna mačka, biely kocúr**, r. E. Kusturica, Fran./Nem./Juh., 1998, 129 min. (18.00 a 20.30 h.)
 7.7. – **Sekretárka**, r. S. Shainberg, USA, 2002, 104 min. (18.00 a 20.30 h.)
 8.-21.7. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min.
 22.7. – **Kukuška**, r. A. Rogožkin, Rusko, 2002, 100 min. (18.00 a 20.30 h.)
 23.-25.7. – **Jak básníci neztrácejú nádeje**, r. D. Klein, ČR, 2004, 120 min. (18.00 a 20.30 h.)
 26.7. – **Návrat**, r. A. Zviagincev, Rusko, 2003, 105 min. (18.00 a 20.30 h.)
 27.7. – **Strach a hrus v Las Vegas**, r. T. Gilliam, USA, 1998, 118 min. (18.00 a 20.30 h.)
 28.7. – **Invázia barbarov**, r. D. Arcand, Kan./Fran., 2003, 99 min. (18.00 a 20.30 h.)
 29.-31.7. – **Shrek 2**, r. A. Adamson, USA, 2004, 93 min. (16.00, 18.00 a 20.00 h.)

Hviezda – Záhradné

predstavenia o 21.00 h.

- 1.-2.7. – **Nuda v Brne**, r. V. Morávek, ČR, 2003, 103 min.
 3.-4.7. – **Chouchou – miláčik Paríža**, r. M. Allouache, Fran., 2002, 105 min.
 5.7. – **Indiánske leto**, r. S. Gedeon, ČR, 1995, 65 min.
 6.-7.7. – **Jak básníci neztrácejú nádeje**, r. D. Klein, ČR, 2004, 120 min.
 8.-9.7. – **Niekde v Afrike**, r. C. Link, SRN, 2001, 138 min.
 10.-11.7. – **Úsvit mŕtvych**, r. Z. Snyder, USA, 2004, 97 min.
 12.7. – **Ráno v Benátkach**, r. O. Josseliani, Fran./Tal., 2002, 123 min.
 13.-16.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min.
 17.-18.7. – **Dvanásť do tucta**, r. Sh. Levy, USA, 2003, 90 min.
 19.-21.7. – **Láska moja, kde si?**, r. D. Kuryš, Fran., 2003, 102 min.
 22.7. – **Amores Perros – Láska je kurva**, r. A. González Iñárritu, Mexiko, 2000, 154 min.
 23.-25.7. – **Deň po tom**, r. R. Emmerich, USA, 2004, 125 min.
 26.-27.7. – **Staré, nové, požičané a modré**, r. P. Nalin, Dán., 2003, 92 min.
 28.7. – **Nebo nad Berlínom**, r. W. Wenders, SRN/Fran., 1987, 122 min.
 29.-31.7. – **Shrek 2**, r. A. Adamson, USA, 2004, 93 min.

Kino Istropolis

Trnavské mýto 1, Bratislava, tel.: 02/50228241

- 1.-15.7. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (16.30 a 19.45 h., v nedeľu 12.30 h.)
 1.-7.7. – **50 krát a stále po prvý raz**, r. P. Segal, USA, 2004, 99 min. (20.00 h.)
 1.-21.7. – **Deň po tom**, r. R. Emmerich, USA, 2004, 125 min. (17.45 h.)

- 8.-21.7. – **Dvanásť do tucta**, r. Sh. Levy, USA, 2003, 90 min. (20.00 h.)
 16.-21.7. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min. (18.00 a 19.45 h.)
 22.-28.7. – **Spider – man 2**, r. S. Raimi, USA, 2004, 120 min. (18.00 a 20.15 h.)
 22.-28.7. – **Zlodej životov**, r. D. J. Caruso, USA/Kan., 2004, 120 min. (17.45 h.)
 22.-28.7. – **Úsvit mŕtvych**, r. Z. Snyder, USA, 2004, 97 min. (20.00 h.)
 29.7.-4.8. – **Na plný plyn**, r. L.-P. Couvelaire, Fran., 2003, 104 min. (18.00 a 20.15 h.)
 29.7.-4.8. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nóř., 2003, 100 min. (17.45 a 20.00 h.)

Art kino Istropolis

- 22.-28.7. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nóř., 2003, 100 min. (20.30 h.)

Kino Mladost

Hviezdoslavovo nám. 17, Bratislava, tel.: 02/ 54435049

- 1.-7.7. – **Stratené v preklade**, r. S. Coppola, USA/Jap., 2003, 100 min. (16.00, 18.00 a 20.00 h.)
 8.-28.7. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nóř., 2003, 100 min. (16.00, 18.00 a 20.00 h.)
 15.-21.7. – **Ludská škvrna**, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min. (18.00 h.)
 22.-28.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min. (15.30 a 20.00 h.)
 22.-28.7. – **Inkognito**, r. L. Charles, USA, 2003, 112 min. (18.00 h.)
 29.7. – **Staré, nové, požičané a modré**, r. P. Nalin, Dán., 2003, 92 min.
 30.7. – **Nebo nad Berlínom**, r. W. Wenders, SRN/Fran., 1987, 122 min. (18.00 h.)
 31.7. – **Samsara**, r. P. Nalin, Nem./Fran./Tal., 2001, 138 min. (17.30 h.)
 29.-31.7. – **Trója**, r. W. Petersen, USA, 2004, 180 min. (20.00 h.)

Kino Istota

Karloveská 32, Bratislava, tel.: 02/60664283, www.kultura.sk

- 1.-2.7. – **Trója**, r. W. Petersen, USA, 2004, 180 min. (16.45 a 19.45 h.)
 3.7. – **Hľadá sa Nemo**, r. A. Stanton, USA, 2003, 104 min. (15.00 h.)
 4.-5.7. – **Medvedie srdce**, r. A. Blaise, R. Walker, USA, 2003, 85 min. (15.00 h.)
 3.-5.7. – **Kameňák 2**, r. Z. Troška, ČR, 2004, 100 min. (17.30 a 20.00 h.)
 8.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min. (17.30 a 20.00 h.)
 9.-11.7. – **Starsky a Hutch**, r. T. Phillips, USA, 2004, 101 min. (17.30 a 20.00 h.)
 10.-11.7. – **Peter Pan**, r. P. J. Hogan, USA, 2003, 117 min. (15.00 h.)
 12.7. – **Jak básnici neztrácejí naději**, r. D. Klein, ČR, 2003, 120 min. (17.30 a 20.00 h.)
 13.7. – **Pach krvi**, r. R. Schmidt, USA/Nem., 2003, 84 min. (17.30 a 20.00 h.)
 14.-16.7. – **Milovať je zábavné**, r. N. Meyers, USA, 2003, 128 min. (17.30 a 20.00 h.)
 17.-18.7. – **Dvaja pátrači 3D: Koniec hry**, r. R. Rodriguez, USA, 2003, 84 min. (15.00 h.)
 17.-18.7. – **Umučenie Krista**, r. M. Gibson, USA, 2004, 127 min. (17.30 a 20.00 h.)
 19.7. – **Pán prsteňov: Návrat kráľa**, r. P. Jackson, USA, 2003, 201 min. (19.00 h.)
 20.-21.7. – **Van Helsing**, r. S. Sommers, USA, 2004, 106 min. (17.30 a 20.00 h.)
 22.7.-2.8. – **Shrek 2**, r. A. Adamson, USA, 2004, 93 min. (17.30 a 20.00 h., 24.-25.7. aj o 15.00 h., 31.7. a 1.8. o 15.00 a 17.30 h., 2.8. iba o 17.30 h.)
 31.7.-1.8. – **Deň po tom**, r. R. Emmerich, USA, 2004, 125 min. (20.00 h.)
 3.-4.8. – **Kameňák 2**, r. Z. Troška, ČR, 2004, 100 min. (17.30 a 20.00 h.)
 5.-9.8. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (17.00 a 20.00 h., 7.-8.8. iba o 14.45 h.)

- 6.-8.8. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min. (17.30 a 20.00 h.)
 10.-11.8. – **50 krát a stále po prvý raz**, r. P. Segal, USA, 2004, 99 min. (17.30 a 20.00 h.)
 12.8. – **Trója**, r. W. Petersen, USA, 2004, 180 min. (16.45 a 19.45 h.)
 13.-15.8. – **Stratené v preklade**, r. S. Coppola, USA/Jap., 2003, 100 min. (17.30 a 20.00 h.)
 14.-15.8. – **Dvaja pátrači 3D: Koniec hry**, r. R. Rodriguez, USA, 2003, 84 min. (15.00 h.)
 16.8. – **Milovať je zábavné**, r. N. Meyers, USA, 2003, 128 min. (17.30 a 20.00 h.)
 17.-18.8. – **Dvanásť do tucta**, r. Sh. Levy, USA, 2003, 90 min. (17.30 a 20.00 h.)
 19.-23.8. – **Spider – man 2**, r. S. Raimi, USA, 2004, 120 min. (17.30 a 20.00 h., 21.-22.8. aj o 15.00 h.)
 24.-25.8. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (17.00 a 20.00 h.)
 26.-31.8. – **Garfield**, r. P. Hewitt, USA, 2004 (17.30 h., 28.-29.8. aj o 15.00 h.)
 26.-31.8. – **Kráľ Artuš**, r. A. Fuqua, USA/Írsko, 2004 (20.00 h.)

Kino Lúky

Dom kultúry Lúky, Víglašská 1, Bratislava, tel.: 02/63823930, www.kzp.sk
 predstavenia v nedeľu o 20.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

nepremieta sa

Artkino Lúky

Dom kultúry Lúky, Víglašská 1, Bratislava, tel.: 02/63823930

nepremieta sa

Artkino Za zrkadlom

Dom kultúry Zrkadlový háj, Rovniakova 3, Bratislava, tel.: 02/63836764, www.kzp.sk

nepremieta sa

Kino Igric

Saratovská 2/A, Bratislava, tel.: 02/64365669
 predstavenia o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 1.7. – **Láska moja, kde si?**, r. D. Kurys, Fran., 2003, 102 min.
 4.7. – **Bolero**, r. F. A. Brabec, ČR, 2004, 109 min.
 11.7. – **Trója**, r. W. Petersen, USA, 2004, 180 min.

Detské kino

- 9.7. – **Harry Potter a tajomná komnata**, r. Ch. Columbus, USA/VB, 2001, 160 min. (14.00 h.)
 16.7. – **Medvedie srdce**, r. A. Blaise, B. Walker, USA, 2003, 85 min. (14.00 h.)
 26.7. – **Bláznivá škôlka**, r. S. Carr, USA, 2003, 92 min. (14.00 h.)
 2.8. – **Asterix a Obelisk: Misia Kleopatra**, r. A. Chabat, Fran., 2001, 111 min. (14.00 h.)
 29.8. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (19.00 h.)

Kino klub Prešov

Nám. Mieru 1, Prešov, tel.: 051/7713103, 0903/642 082

- 1.-7.7. – **Umučenie Krista**, r. M. Gibson, USA, 2004, 127 min. (19.30 h.)
 8.-14.7. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min. (17.30 a 19.30 h.)
 15.-18.7. – **Krajina strelcov**, r. K. Costner, USA, 2003, 139 min. (17.00 a 19.30 h.)
 19.-21.7. – **Šialené rande**, r. D. Zucker, USA, 2004, 85 min. (17.30 a 19.30 h.)
 22.-25.7. – **Kamoši**, r. M. Tyldum, Nór., 2003, 100 min. (17.30 a 19.30 h.)

- 26.-28.7. – **21 gramov**, r. A. González Iñárritu, USA, 2003, 125 min. (17.00 a 19.30 h.)
 29.7.-1.8. – **50 krát a stále prvý raz**, r. P. Segal, USA, 2004, 99 min. (19.30 h.)
 2.-5.8. – **Zlodej životov**, r. D. J. Caruso, USA/Kan., 2004, 120 min. (19.30 h.)
 6.-11.8. – **Na plný plyn**, r. L.-P. Couvelaire, Fran., 2003, 104 min. (19.30 h.)
 12.-18.8. – **Tú starú treba zabiť**, r. D. de Vito, USA, 2003, 97 min. (19.30 h.)
 19.-22.8. – **Čokoľvek**, r. W. Allen, USA, 2003, 108 min. (19.30 h.)
 23.-24.8. – **Medvedie srdce**, r. A. Blaise, B. Walker, USA, 2003, 85 min. (19.30 h.)
 25.-26.8. – **Ludská škrvna**, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min. (19.30 h.)
 27.-30.8. – **Päť lupičov a stará dáma**, r. E. a J. Coen, USA, 2004, 104 min. (19.30 h.)
 31.8. – **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, r. A. Cuarón, USA/VB, 2004, 142 min. (19.30 h.)

Multikino Metropolis – Polus

Vajnorská cesta, Bratislava, tel.: 02/49102222, www.multikinometropolis.sk

- 1.7. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min.
Dvanásť do tucta, r. Sh. Levy, USA, 2003, 90 min.
50 krát a stále po prvý raz, r. P. Segal, USA, 2004, 99 min.
 8.7. – **Krajina strelcov**, r. K. Costner, USA, 2003, 139 min.
Shrek 2, r. A. Adamson, USA, 2004, 93 min.
 15.7. – **Ludská škrvna**, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min.
Päť lupičov a stará dáma, r. E. a J. Coen, USA, 2004, 104 min.
 22.7. – **Spider – man 2**, r. S. Raimi, USA, 2004, 120 min.
 29.7. – **Na plný plyn**, r. L.-P. Couvelaire, Fran., 2003, 104 min.
 5.8. – **Kráľ Artuš**, r. A. Fuqua, USA/Írsko, 2004
Tú starú treba zabiť!, r. D. de Vito, USA, 2003, 97 min.
 12.8. – **Ako vytočiť Helenu**, r. G. Marshall, USA, 2004
Čokoľvek, r. W. Allen, USA, 2003, 108 min.
Garfield, r. P. Hewitt, USA, 2004
 19.8. – **Hriešny tanec 2 – horúce noci v Havane**, r. G. Ferland, USA, 2004
Dvaja bratia, r. J.-J. Annaud, Fran./VB, 2004, 109 min.
 26.8. – **Riddick: Kronika Temna**, r. D. Twohy, USA, 2004,

Palace Cinemas – Aupark

Einsteinova ul., Bratislava, tel.: 02/68202222, www.palacecinemas.sk

- 1.7. – **Drž hubu!**, r. F. Veber, Fran./Tal., 2003, 85 min.
Dvanásť do tucta, r. Sh. Levy, USA, 2003, 90 min.
50 krát a stále po prvý raz, r. P. Segal, USA, 2004, 99 min.
 8.7. – **Shrek 2**, r. A. Adamson, USA, 2004, 93 min.
Krajina strelcov, r. K. Costner, USA, 2003, 139 min.
Kamoši, r. M. Tyldum, Nóř., 2003, 100 min.
 15.7. – **Päť lupičov a stará dáma**, r. E. a J. Coen, USA, 2004, 104 min.
Ludská škrvna, r. R. Benton, USA/Nem., 2003, 105 min.
 22.7. – **Spider – man 2**, r. S. Raimi, USA, 2004, 120 min.
Na plný plyn, r. L.-P. Couvelaire, Fran., 2003, 104 min.
 5.8. – **Kráľ Artuš**, r. A. Fuqua, USA/Írsko, 2004
Tú starú treba zabiť!, r. D. de Vito, USA, 2003, 97 min.
 12.8. – **Garfield**, r. P. Hewitt, USA, 2004
Čokoľvek, r. W. Allen, USA, 2003, 108 min.
 19.8. – **Dvaja bratia**, r. J.-J. Annaud, Fran./VB, 2004, 109 min.
Hriešny tanec 2 – horúce noci v Havane, r. G. Ferland, USA, 2004

připřavila **Dáša Čřipová**
(ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

1. 7. 1924	Elena Volková	- herečka (zomrela 18. 9. 1989)
4. 7. 1954	Boris Farkaš	- herec
4. 7. 1954	Dana Garguláková	- dramaturgička, scenáristka
5. 7. 1924	Margita Tomášková	- skriptka, asistentka strihu
5. 7. 1944	Eleonóra Kuželová	- herečka
7. 7. 1934	Ján Chlebík	- režisér
11. 7. 1924	Jozef Bobok	- kritik, publicista
14. 7. 1954	Anna Maľová	- herečka
15. 7. 1934	Eva Krížiková	- herečka
16. 7. 1924	Július Pašteka	- literárny historik, teoretik dramatických umení
17. 7. 1924	Gustáv Legéň	- herec (zomrel 22. 3. 1998)
19. 7. 1919	Vladimír Lehký	- animátor (zomrel 3. 4. 1984)
19. 7. 1924	Vlastimil Herold	- režisér
20. 7. 1914	Hana Zelinová	- spisovateľka
22. 7. 1909	František Kudláč	- režisér (zomrel 1. 12. 1990)
23. 7. 1904	Samuel Adamčík	- herec (zomrel 10. 7. 1984)
25. 7. 1914	Vladimír Bahna	- režisér (zomrel 19. 10. 1977)
25. 7. 1919	Bohuš Králik	- herec (zomrel 3. 12. 1973)
26. 7. 1944	Stanislav Štepka	- herec, režisér
30. 7. 1929	Michal Slivka	- herec
30. 7. 1934	Eugen Šinko	- režisér
30. 7. 1859	Ferko Urbánek	- dramatik (zomrel 10. 12. 1934)

3. 8. 1934	Milan Kiš	- herec
6. 8. 1934	Hilda Augustovičová	- herečka
7. 8. 1954	Milada Rajzíkova	- herečka
10. 8. 1924	Vlado Kubenko	- režisér (zomrel 26. 5. 1993)
11. 8. 1954	Štefan Kožka	- herec
13. 8. 1924	Pavol Gejdoš st.	- scenárista (zomrel 6. 3. 1998)
14. 8. 1919	Juraj Špitzer	- scenárista (zomrel 11. 10. 1995)
19. 8. 1929	Vladimír Dubecký	- vedúci výroby ČST
19. 8. 1929	Eugen Kiss	- zvukový majster (zomrel 4. 10. 1997)
19. 8. 1934	Klára Dubovicová	- herečka
21. 8. 1944	Hana Cigánová	- výtvarníčka, scénografka
23. 8. 1904	Lea Juríčková	- herečka (zomrela 1. 2. 1967)
23. 8. 1954	Juraj Solan	- majster zvuku
24. 8. 1904	Milo Urban	- spisovateľ (zomrel 10. 3. 1982)
27. 8. 1929	Oľga Hudecová	- herečka
29. 8. 1934	Vojtech Brázdovič	- vedúci výpravy, herec
30. 8. 1924	Branislav Choma	- publicista, kritik

Ako vzniká Konečná stanica?

V tomto roku STV zatiaľ spoluprodukuje dva celovečerné filmy. Prvým je film *Konečná stanica* od divadelného režiséra Stanislava Štepku, druhým je snímka *O dve slabiky pozadu* režisérky Kataríny Šulajovej. Oba filmy by sa mali objaviť v kinách do konca tohto roku. Zatiaľ čo film *O dve slabiky pozadu* vzniká klasickou filmovou cestou, film *Konečná stanica* je digitálny.

Táto trpká úsmevná komédia sa začala nakrúcať 4. mája v Brezovej pod Bradlom a film je už celý nakrútený. Režuruje ho známy český režisér Jiří Chlumský. Vo filme sa objaví množstvo slovenských a českých hercov ako napríklad Zdena Studenková, Josef Abrhám, Anna Šišková alebo Diana Mórová. Kameramanom filmu je Tomáš Juríček, ktorý má za sebou digitálnu prvotinu *Quartetto*. O filme povedal, „rád by som tento film nakrúcal na Super16mm, ale finančný rozpočet a postoj STV k tomuto projektu to nedovoľli. To isté platí aj pre nakrúcanie na HD, takže ideme starou cestou, ako tu na Slovensku už roky vznikajú projekty pre televíziu. Nakrúcame na DigitalBetacam vo formáte 16:9.“ Napriek tomu sa Tomášovi Juríčkovovi podarilo presadiť použitie vo svete veľmi obľúbeného adaptéru Pro35 od P+S Technik. Tento adaptér umožňuje používať klasické filmové optiky a nakrúcať pri tom na digitálne videokamery. Výrobca už ponúka na trhu okrem adaptéru pre 2/3 CCD čip, aj modely pre miniDV kamery, ako sú napríklad AGD-VX100 od Panasonic, PD150 od Sony alebo XL1 od firmy Canon. Na trhu už pribudli aj adaptéry pre anamorfné nakrúcanie na miniDV pre plnohodnotné nakrúcanie vo formáte 16:9, kedy sa využíva celá veľkosť čipu. Adaptér Pro35 okrem konvertovania obrazu z veľkosti 35mm políčka na veľkosť čipu videokamery pridáva do obrazu aj jemné „zrno“ z pohyblivej matnice. Jej rýchlosť otáčania sa je regulovateľná.

„Nakrúcať na filmové optiky videokamerou a vidieť pri tom výsledok na mieste nakrúcania v kvalite, akú si beriete so sebou do strižne, je príjemná vec. Inštalácia adaptéru a jeho kalibrácia sú rýchle a jednoduché záležitosti. Som rád, že film nakrúcam na kvalitné filmové optiky Zeiss, to obrazu výrazne pomáha. Ďalšia časť, na ktorú sa teším, bude možnosť pracovať s obrazom v digitálnej postprodukcii. Obraz pre televízneho diváka tak vyladíme do maximálnej miery. Problém ale nastane, keď budeme musieť kvôli vypáleniu na 35mm film z videozáznamu vyhodiť polpolíčka. Pri nakrúcaní na HD by sme tento problém nemali,“ hovorí Tomáš Juríček. S konvertorom Pro35 na HDTV kameru nakrúcal aj kameraman Ján Ďuriš film Juraja Jakubiska *Post Coitum*. O tom, akú kvalitu obrazu na plátne dosahuje takéto spojenie, sa môžete presvedčiť v slovenských kinách už od 30. septembra 2004. Viac informácií o konvertore Pro35 nájdete na www.35digital.com.

Ludovít Hičár

(autor je kameraman Českej televízie)
hicarl@pobox.sk

V termíne od 30. mája do 5. júna 2004 sa konal 44. ročník Medzinárodného festivalu filmov pre deti a mládež Zlín 2004, na ktorom Slovensko reprezentovali filmy 66 sezón Petra Kerekesa a *Zostane to medzi nami* Mira Šindelku. V retrospektíve filmov pôvodom slovenského režiséra Juraja Herza sa premietala aj slovenská rozprávka *Galoše šťastia*. V programe zlínskeho festivalu sa prezentovali aj študentské filmy VŠMU • Jarná nekomerčná prehliadka Projekt 100 – 2004 sa konala v termíne od 1. marca do 31. mája a z jej výsledkov vyplýva, že najnavštevovanejším filmom prehliadky sa za tri mesiace jej konania stala snímka *Invázia barbarov* Denysa Arcanda, ktorú videlo viac ako 3 000 divákov (3 746). Za ňou nasledovali filmy *Návrat* Andreja Zviaginceva (2 533 divákov), *Sloní muž* Davida Lyncha (1 789), *Annie Hall* Woodyho Allena (1 563) a *Sladký život* Federica Felliniho (1 384). Za tri mesiace videlo desať filmov Projektu 100 viac ako 14 000 divákov • V prvý júnový víkend sa v Krpáčove uskutočnil už tradičný Programovací seminár zástupcov filmových klubov registrovaných v ASFK, na ktorom si členovia FK pozreli pripravované novinky do klubotéky asociácie, medzi nimi napríklad českú komédiu *Mistři* Mareka Najbrta, ale aj slovenské filmy *Tatry mystérium* Pavla Barabáša a *Jesenná (zato) silná láska* Zity Furkovej • V termíne od 23. do 27. júna sa konal vo francúzskom Avignone Medzinárodný filmový festival, v ktorého súťaži Slovensko reprezentoval film Mira Šindelku *Zostane to medzi nami* • Na multikulturálnom festivale Galicja v poľskom Przemysle od 21. do 30. júna reprezentovali Slovensko filmy 66 sezón Petra Kerekesa a *Pôvod sveta* Kataríny Kerekesovej • *Umenie po našom* bol názov akcie na železničnej Stanici Žilina / Záriečie, ktorá sa konala 30. apríla 2004. Súčasťou programu boli aj filmové projekcie animovaných a experimentálnych videofilmov, ktoré vznikli v rámci projektu Truc sphérique pre mladých ľudí *Art in Cube*. Prvá prehliadka mala názov *Any-film* a prezentovala filmy *The War*, *Poviedka o žirafe*, *Janko Hraško*, *Mama varí*, *otec číta noviny*, *Toxika*, *Zápalka*), druhá *Art in Cube* ponúkla filmy z projektu Truc sphérique • Animovaný film Viktora Kubala *Zbojník Jurko* bol v máji uvedený v Paríži na 3. ročníku festivalu európskych kultúr 1, 2, 3... cultures. Súčasťou festivalu bola aj výstava slovenských laureátov BIB • Dňa 24. mája zomrel prvá slovenská profesionálna fotografka, priekopníčka slovenského filmu Mária Holoubková – Urbasiówna • Dňa 8. júna 2004 zomrel herec Peter Debnár, ktorý pôsobil v Divadle na Korze, neskôr na Novej scéne a v Divadle Astorka Korzo 90. Známy bol aj z mnohých filmov a televíznych inscenácií • Na 12. MFF Art Film Trenčianske Teplice odštartoval svoju púť po 25-tich rôznych mestách Slovenska *Bažant kinematograf 2004*, v ktorého letnej ponuke je tento rok 9 celovečerných hraných a 13 krátkych animovaných filmov • Dňa 22. júna sa konala akcia *Koniec Nudy v Bratislave*, na ktorej film *Nuda v Brne* osobne uviedli jeho tvorcovia.

spracovala (sim)

Filmové čítanie

V týchto dňoch Slovenský filmový ústav (SFÚ) vydal zbierku eseí Juraja Mojžiša *Použi ma ako stránku knihy*, pozostávajúcu zo súboru reflexií, ktoré autor v priebehu uplynulých rokov prezentoval v podobe prednášok na vlastnom interpretačnom seminári na Katedre filmovej vedy FTF VŠMU. Edičné oddelenie SFÚ však pracuje aj na ďalších publikáciách, z ktorých v letnom vydaní Film.sk prinášame úryvok z monografie venovanej španielskemu režisérovi *Pedrovi Almodóvarovi*. Publikácia dvojice mladých autoriek Viktórie Matákovej a Petry Hanákovvej vyjde v edícii Camera Obscura, ktorú pred dvoma rokmi otvoril portrét juhoslovanského režiséra *Emira Kusturicu* Jany Dudkovej. Na knižný trh by sa mala dostať ešte tento rok.

Petra Hanáková:

PEDRO ALMODÓVAR

Telefóny, písacie stroje – animizmus vecí

Almodóvarovský film i jeho hrdina sú istými predmetmi do-slova posadnutí. Okrem telefónov, ktoré sú evidentným au-tobiografickým motívom a figurujú snáď v každom Almodó-varovom filme, je veľmi frekventovaným objektom písací stroj.

Almodóvarova fetišistická kamera, s obľubou experimen-tujúca s hĺbkou ostrosti a netradičnými uhlami záberu, sa s veľkým pôžitkom kĺže po povrchoch signifikantných, často kriklavo zafarbených alebo transparentných predmetov. Niekedy im dokonca prepožičiava úlohu subjektívneho po-hľadu. (Veľmi pekný príklad nachádzame v režisérovom predposlednom filme *Všetko o mojej matke*, kde sa stáva transparentným „okom kamery“ denník mladého Estebana. Hrdina tak píše ceruzkou priamo na sklo kamery.) Táto ani-mizácia vecí, oživenie neživých predmetov, vyzdvihnutých na úroveň hercov a ich príležitostná transformácia v „pred-met túžby“ pripomína vizuálny štýl reklamy. Almodóvar si pri-vlastňuje jazyk reklamy a aj keď ho občas paroduje (scu-dzuje mechanizmus identifikácie s reklamovaným „pred-metom túžby“ a vstępuje ho do nových kontextov, vyviazaných zo zisťného funkcionalizmu média), rovnako rád z neho profituje. Používajúc *mimikry* reklamy imituje jej *zmyselný* jazyk, jej preexponovanú, tak trochu pornografic-kú vizualitu.

Funkcie „zmyselného“ detailu a výtvarné charakteristiky obrazu

Pre Almodóvarov film vo všeobecnosti je vôbec charakteristické zintenzívnenie vizuálneho, zrakového, videného prostredníctvom radikálneho priblíženia, veľkého detailu, zväčšenia. Je to v istom zmysle práve táto *expozícia oka*, zraku ako (nielen v súčasnej reklame) najdominantnejšieho zmyslu, vďaka ktorej sa stal Almodóvar jedným z najurčujúcejších predstaviteľov postmodernej filmovej vizuality.

Reklamu pripomínajúci vizuálny *fetišizmus* režisérových filmov sa však netýka len obrazovej poetiky, teda štýlových vlastností kamerovej transformácie reality. Týka sa neraz i vnútrofilmových motívov. Určite nie náhodou stretávame v Almodóvarových filmoch veľmi často predmety, ktoré nejakým spôsobom približujú perspektívu vnímania, *zaostrujú*, zintenzívňujú pohľad. Či už je to ďalekohľad špehujúceho voyeura (*Kika*), fotoaparát s predsádkou či teleobjektívom (*Kika* či *Na dno vášne*), alebo zväčšujúce sklá okuliarov viacerých Almodóvarových krátkozrakých hrdinov. Touto vnútornou motiváciou detailu, zväčšením, priblížením, i farebným zintenzívnením zobrazovanej skutočnosti, vyhraňuje sa v autorových filmoch ten typicky filmový zážitok vizuálnej bezprostrednosti, očarenia, uhranutia príťažlivým filmovým obrazom. Kamera akoby tak divákovi sprostredkovávala skúsenosť intímnej blízkosti a spolupatričnosti, akéhosi pomyselného *milovania sa so zazoomovanými* predmetmi, vecami, telami... Toto bytostné voyeurstvo Almodóvarových filmov a ich divákov (vlastne postmodernej mediálnej kultúry vo všeobecnosti) nachádza svoje najpresvedčivejšie stelesnenie v *Kike* – filme o pozeraní, špehovaní a rozkošiach, ktoré spôsobujú. Táto *voyeurská metafora* (a zároveň určitá kinofilná pocta inému známemu voyeurskemu filmu – Hitchcockovmu *Oknu do dvora*) je, najmä prostredníctvom postavy televíznej redaktorky Andrey Dorozanej a jej morbidných *post-katastrofických* kostýmov, jednou z najoriginálnejších tematizácií *paparazzizmu* v súčasnej kinematografii. Všadeprítomnosť a *hyenizmus* médií, najmä televízie, sú v tomto filme, prostredníctvom čiernohumorného zveličenia, veľmi originálne parodované.

Almodóvarovská „krátkozraká“ kamera a jej doslova fyzická potreba zmyselne sa dotýkať povrchu vecí a následne i divákovi sprostredkovať túto skúsenosť je konečne i pre samotného diváka výnimočne príťažlivá. Je príležitosťou sublimovať jeho prirodzené voyeurstvo do spoločensky menej škodlivého filmového zážitku.

Kameramanská *intímna blízkosť* veciam, prejavujúca sa uprednostňovaním detailu, predstavuje v niektorých filmoch až akési „vcífovanie sa“ do veci samotnej, prijatie jej pohľadu. Zaostrý pohľad kamery (filmového diváka) sa tak akoby odrážal od zobrazovaného predmetu. Predmet (filmové plát-

no) vracia kamere (divákovi v kinosále) jeho/jej pohľad. V autorových filmoch relatívne časté *pohľady vecí* – a to je obzvlášť zaujímavé z perspektívy aktuálnej zaujatosti súčasnej teórie filmu problémom moci a *politiky* pohľadu – akoby nás ubezpečovali o ich vplyvnej prítomnosti, o ich *moci* nad nami. V stále intenzívnejšie komodifikovanom prostredí aktuálnej *pop-kultúry* – a Almodóvarove filmy sú jeho živým obrazom – žijú neživé predmety svojím vlastným, *vizuálne* i akusticky výnimočne *intenzívnym* životom, aj keď, na rozdiel od Lyncha, nie sú obyčajne strateným kľúčom k interpretácii diela.

Almodóvarove „experimenty“ pri používaní subjektívnej kamery, *spytujúce* subjektívne pohľady písacieho stroja (*Zákon túžby*), sporáka, chladničky, práčky (*Čo som komu urobila*), listu papiera (*Všetko o mojej matke*) či televízora sú akoby výrazom desivej predstavy sveta *zaľudneného*, *pohlteneho*, *ovládnutého* vecami.¹ Najmä v dvoch Almodóvarových filmoch – *Čo som komu urobila?* a *Ženy na pokraji nervového zrútenia* – nadobúda toto pôsobenie spod kontroly človeka emancipovaných vecí až monštruóznou podobu. Žena v domácnosti Gloria, hlavná hrdinka filmu *Čo som komu urobila?* je „odsúdená ku každodennému oblbujúcemu rituálu medzi domácimi spotrebičmi, ktoré tvoria jej jediný svet“², sú jedinými svedkami jej bezprízornej, absurdnej existencie. Pepa, hlavná hrdinka „protitelefónneho“ filmu³ *Ženy na pokraji nervového zrútenia* sa zas „ocitá opustená v iritujúcom prostredí scudzujúcich predmetov, ako sú televízia, záznamník, mixér či telefón, ktoré v sýto kolorovaných makrodetailoch nadobúdajú funkciu dusivých stereotypov.“⁴ Vo viacerých Almodóvarových filmoch sa objavuje *pop-artová* téma odcudzenosti (post-)moderného človeka vo vecami (a ich obrazmi) preplnenom svete. A podobne ako mnohí pop-artisti (napr. Warhol) volí i Almodóvar pre vizuálne pretlmočenie tejto odcudzenosti a vyprázdnenosti princíp série, obrazovej multiplikácie, ktorej dôsledkom nie je zintenzívnenie, ale naopak oslabovanie, obsahové vyprázdňovanie obrazu. Úvodný, titulkami doprevádzaný záber filmu *Spútaj ma!*, zobrazujúci v dvoch pásoch tri gýčové „portréty“ Márie a Krista, nemá už s vierou či náboženstvom prakticky nič spoločné. Obraz Krista sa stal plagátom, ktorý možno donekonečna multiplikovať, zmenil sa na ornament, dezén,

¹ Originálna práca so subjektívnou kamerou získava kvalitatívne nový rozmer v posledných dvoch Almodóvarových filmoch, kde subjektívna kamera „zastupuje“ pohľady umierajúcich či v kóme ležiacich hrdinov. (Napri. umierajúci Esteban vo filme *Všetko o mojej matke* – jeho smrť je divákovi sprostredkovaná subjektívnou kamerou, ktorá bezvládne padá na zem. Podobným spôsobom je nám tlmočené i zranenie toreadorky Lydie v *Hovor s ňou*. Akoby jej očami, z podhľadu, vnímame skupinu záchrancov, odnášajúcich jej bezvládne telo i záblesk cynického paparazziovského fotoaparátu, príživujúceho sa na divadle smrti.) Tieto subjektívne zábery zomierajúcich či ležiacich v kóme, ktorí, hoci prišli o život či stratili vedomie, stále (nás) vidia, prekvapivo transcendentujú doterajší obraz ateistického režiséra, ktorý vo svojich zreloch filmoch odrazu verí v zázraky, dokonca i v nesmrteľnosť duše.

² Hrozková, E.: *Pedro Almodóvar*. In: *Film a doba*, 1996, č. 1-2, s. 12.

³ Tento film je tvorivým zúročením Almodóvarovej dlhoročnej skúsenosti zamestnanca štátnych telekomunikácií, akýmsi „vyrovnaním si účtov“ s nenávideným telefónom.

⁴ Hrozková, E.: c. d., s. 13.

metrážovitú štruktúru bez centra, tapetu. A kto už by hľadal vo vzoroch tapety nejaký zmysel?

Afišizmus⁵, s jeho dôrazom na zaplňanie prázdnych plôch príľnavými obrazmi, ich hromadenie, prekryvanie a vzájomné pohlcovanie, je ďalšou dominantnou charakteristikou almodóvarovskej scénografie. Spolu s domácimi zátišíami, kvázisúkromnými oltármi: poličkami plnými suvenírov, gýčov a kuriozít najrozličnejšieho druhu, spomienkových fotografií zarámovaných v nevkusných farebných rámocho... je výrazom novodobého *horror vacui*, naddimenzovaným scénografickým pretlmočením postmodernej závislosti na neustálom *dráždení oka*. Vyexponovaná *baroková* vizualita Almodóvarových filmov akoby bola zväčšujúcim sa zrkadlovým obrazom doby *presýtenej* obrazmi, doby zároveň bulimickej i narcistickej, zamilovanej do vlastného obrazu.

Almodóvarovi hrdinovia žijú obklopení, pohltení obrazmi. Steny nad ich posteľami, čosi ako „projekčné plátna“ ich krehkej psychológie a oslabenej identity, sú vytapetované obrazmi. Akoby sa báli prázdnej steny, tak ako sa v svojej *hyperaktívite* boja nečinnosti, vo svojej hlučnosti a urozprávanosti ticha.⁶ Životné prostredia almodóvarovských hrdinov, plné obrazov, sú akoby výrazom citového materializmu svojich obyvateľov, ich emotívneho chaosu či strachu z prázdna, ktorý sa upína k veciam (a ich reprodukciám), a ktorý k svojej existencii potrebuje svoju neistú vieru, lásku, popularitu, sexualitu,... *externalizovať*, aby mu náhodou neunikla medzi prstami. „*Ide o svet, kde po bohu zostali série farbotlačových svätých obrázkov, (...) a kde sa skutočné vyznanie lásky môže odhrať len pod ochrannými krídlami červenej knižnice. Svet, uvedomujúci si paradoxy obrazov, ich opakovanie a sprostredkovanú komunikáciu, a hľadajúci práve ich prostredníctvom svoju autenticitu.*“⁷

Vyššie spomínané *pop-artové* atribúty tvorby však nie sú len záležitosťou ikonografie, ale tiež vecou štýlu, morfológických charakteristík almodóvarovskej obraznosti. Ak sme, v súvislosti s motívom série a obrazovej multiplikácie, spomínali Warhola⁸, ďalším referenčným *pop-artistom* Almodóvarovej tvorby by mohol byť Robert Rauschenberg. Podobne ako Rauschen-

⁵ Afišizmus (z franc. *affiche* – plagát) – jeden z „v ýnálezov“ pop-artu (resp. francúzskeho nového realizmu), charakteristický výtvarnou apropráciou pouličných plagátových plôch, technik a štruktúr. Táto „vulgárna“ plagátová estetika, uplatňujúca princíp *koláže* (spájanie štruktúr) alebo *dekoláže* (deštrukcia štruktúr) je povýšená do sféry umenia, muzealizovaná.

⁶ Je všeobecne známe, nakoľko sa v porovnaní so staršími filmami v súčasnej kinematografii (známej svojou orientáciou na mladé publikum) zvyšuje miera účasti hudby vo filme. Hudobná zložka skoro neustále dopĺňa obraz. *Soundtrack* k filmu sa stáva neodmysliteľnou súčasťou jeho *promotion*. Ticho vo filme nadobudlo pozíciu exkluzívnej kategórie, príznakového prvku. „*Postmoderný človek je na hudbu napojený od rána do večera, akoby neustále cítil potrebu byť niekde inde, byť unesený a obklopený rytmickým prostredím, akoby potreboval nejakú stimulujúcu, euforickú či opojnú derealizáciu sveta.*“ (Lipovetsky, G.: *Éra prázdnoty*. Prostor, Praha 1998, s. 29).

⁷ Prokopová, A.: *Vysoké podpatky*. In: *Film a doba*, 1992, č. 4, s. 253.

⁸ Analógia Almodóvar-Warhol, zdanlivo prvoplánová, nie je úplne neproduktívna. Oboch autorov spája okrem popkultúrnej inklinácie tvorby a príležitostného transves-

berg na svojich plátnach či serigrafiách, spája i Almodóvar na stenách príbytkov svojich hrdinov heterogénne obrazové kultúry, juxtapozuje *vysoké s nízkym*, kombinuje populárnu obraznosť a ikonografiu reklám s obraznosťou a ikonografiou *kanonickej*, vysokej kultúry. Tak sa na stenách almodóvarovských filmových scénografií, podobne ako na Rauschenbergových obrazoch (či *Oltároch súčasnosti* Stana Filka), objavujú fotografie populárnych filmových a rockových hviezd vedľa svätých obrázkov či travestií známych diel z dejín umenia. V typicky pop-artovej „demokratickej“ obrazovej mezaliancii vedľa seba súperia klasické i pop-kultúrne Venuše.

Komiksová vizualita Almodóvarových filmov, ich neraz zdanlivo banálne dialógy „ako z komiksovej bubliny“ či dôraz na makrozväčšeniny štruktúr zas možno pripomenie „komiksovitost“, výraznú farebnosť a grafický štrukturalizmus obrazov Roya Lichtensteina. Estetickú „genealogickú“ väzbu na komiks koniec-koncov potvrdzuje i minulosť Pedra Almodóvara.

Na záver nášho zoznamu „referenčných“ pop-artistov spomeňme ešte Kena Nolanda, s ktorým Almodóvara spája obľúba kruhových či terčovitých foriem a jasná, výrazná farebnosť.

Almodóvarovo uprednostňovanie tvarov jasných siluet, prípadne ich multiplikácia prostredníctvom zrkadlového obrazu spolu s dôrazom na výraznú, často asymetrickú obrazovú kompozíciu, evokujú predstavu kamery ako *mise en page*, záberu ako stránky v reklamnom časopise. Výrazne farebné *typografické* titulky otvárajúce väčšinu Almodóvarových filmov predznamenávajú mnoho zo štýlových vlastností kamery.

Fenomén *mise en page* – grafickej úpravy, sme spomínali preto, lebo v istom zmysle približuje Almodóvarove poňatie montáže, uprednostňujúce vzťahy vo vnútri záberu pred vzťahmi medzi zábermi (vnútro-záberovú montáž pred medzi-záberovou montážou). Pedro Almodóvar je vo svojej podstate skôr *dekoratér* a režisér „pódia“, aranžér *tableaux vivants*, než editor, majster originálnej montáže, tvorivého strihu. Jeho film, parafrázujúc jednu z najčastejších definícií špecifika filmového umenia, je skôr *obrazom pohybu* ako *pohybom obrazu*. Väčšina formálnych vlastností, určujúcich režisérov autorský rukopis, sa deje vo vnútri obrazu, len zriedkavo medzi obrazmi.

Aj radikálne postmoderné charakteristiky, ktoré Almodóvarova tvorba postupom času získala, sa týkajú skôr vizuálnej a tematickej zložky jeho filmov ako ich „stavby“. Samotná podstata almodóvarovskej vizuality je vlastne v mnohom

titizmu i podobná historická situácia v kontexte vlastných kultúr: pozícia Almodóvara ako akéhosi umeleckého *guru moviády* (undergroundového avantgardného hnutia, ktoré svojím synkretizmom a „špinavými“, pokleslými žánrami anticipuje a sčasti spolu tvorí postmodernú estetiku) môže pripomínať *guruovský* status Warhola v rámci *Factory*. Zvlášť inšpiratívnou pre interpretáciu najmä Almodóvarovej ranej (výraznejšie *gayskej*) undergroundovej tvorby by mohla byť hoci evokácia Warhola ako obľúbenej múzy aktuálnej *queer theory*. (Pozri napr. Crimp, D.: *Warhol, jakého si zasloužíme*. In: *Detail*, 2000, č. 1, s. 4-8.)

skôr *fotografická* (príznačne časté používanie detailov a vrstevnatých, viacplánových kompozícií, avšak v rámci relatívne statickej, len zriedka „zoomujúcej“ či vzdďľujúcej sa kamery) ako *kinematografická*, podobne ako je jeho réžia skôr *divadelná* ako filmová.

Móda a kostýmy

Almodóvarovou veľkou slabosťou je móda a jej výstrelky. Hlavne pre jeho hyper-farebné filmy z prelomu osemdesiatych a deväťdesiatych rokov sú skoro neodmysliteľné bodkované, páskované, kárované sukne, blúzky či šatky jeho hrdiniek. Táto záľuba vo vzorkovaných a farebných dezénach hereckých kostýmov, táto extravagantná kombinatorika navzájom dosť nekompatibilných textilných vzorov a heterogénnych farebných štruktúr veľkou mierou prispieva k spomínanému výraznému pop-artovému designu režisérových filmov. Spolu s rovnako výraznou, optimistickou farebnou scénografiou, na podobne divokom princípe kombinujúcim steny, nábytky a bytové textílie najrozličnejších vzorov a farieb, vytvára charakteristickú mozaikovitú štruktúru, tak typickú pre väčšinu režisérových filmov.

Krikľavosť (a istá extrovertnosť) však nie je len záležitosťou zovňajšku almodóvarovských postáv. Je to aj ich charakterová vlastnosť. Almodóvarovi vášniví (a možno trochu afektovaní) hrdinovia – a ešte viac hrdinky – kričia (pri hádkach i milovaní), plačú, výrazne gestikulujú, vraždia, skáču z balkónov, páchajú (alebo len vydierajú prípravou) samovraždy...

Majú však ešte i ďalšie pravidelné zlozvyky (napríklad sa napchávajú pilulkami alebo berú tvrdé drogy) a priestory, v ktorých sa obzvlášť radi pohybujú, prípadne nechávajú uväzniť (telefónne búdky, sprchy, toalety, výťahy, interiéry žltých madridských taxíkov...). Dôraz na fotogenické interiéry – zároveň signifikantná i výrazne štýlotvorná scénografia bola vždy silnou stránkou Almodóvarových filmov. Aj vo výbere exteriérov – väčšinou mestských, často nočných a skoro výlučne madridských – sa dokázala jeho kamera s až pohľadnicovým zmyslom pre mestskú skratku či *genia loci* sústrediť na výnimočne fotogenické obrazy. Doslova *zjavením* je napríklad v Almodóvarovom predposlednom filme *Všetko o mojej matke* impresionisticky-panoramatická nočná Barcelona.

Camp

„Camp sa na všetko pozerá v úvodzovkách. Nie je to lampa, ale „lampa“; nie je to žena, ale „žena“. Vnímať camp v predmetoch a osobách znamená chápať bytie ako hranie role. Vo sfére vnímanosti ide o najextrémnejšie rozšírenie metafory života ako divadla.“⁹

⁹ Sontagová, S.: *Poznámky o fenoménu camp*. In: *Labyrint revue*, 2000, č. 7-8, s. 82.

Okrem kriklavej farebnosti má však almodóvarovský kostým ešte jednu dôležitú črtu. Je výrazne *prefeminizovaný*. Prostredníctvom morfológického odlišenia na úrovni krajčírsky sofistikovaného kostýmu, až vyexponovaným dôrazom na „sexuálne“ znaky ženskosti (na „*hrátky so znakmi femininity*“, ako by povedal Lipovetsky) vytvára Almodóvar vo svojich filmoch až akési *simulakrá ženskosti*, kde pod kostýmom akoby sa vytrácal rozdiel medzi reálnou ženou a transvestitom a zároveň zvlášť akcentovala rozkoš z prezliekania. Pozoruhodným príkladom tohto hypertrofovaného ženskosti na úrovni kostýmovej zložky sú niektoré kostýmy Tyny z filmu *Zákon túžby* či televíznej moderátorky Andrey Dorezanej z *Kiky*. Najmä extravagantné kostýmy druhej zmienenej hrdinky podľa návrhov Jeana-Paula Gaultiera, plné vypchávk, zipsov, prsných „intarzií“, ... sú zaujímavou, trochu parodickou paralelou k filmovým kostýmom takých postmoderných hrdinov ako Batman, Spiderman či Nožnicovoruký Edward.¹⁰ Nielen Almodóvarovské filmové hrdinky, ale celá Almodóvarova filmová tvorba akoby bola výrazne preličená, pokrytá silnou vrstvou *make-upu*, maskovaná, vpísaná do transvestitného rituálu hry na kohosi iného. Žensťvo Almodóvarovských žien pôsobí vždy akosi neprirodzene, dojmom o číslo väčších šiat, vypožičaných z transvestitnej šou. Pritom tu v žiadnom prípade nejde len o „povrchovú“ charakteristiku, záležitosť kostýmu. V tejto preexponovanosti akoby sa vyjavovalo čosi pre almodóvarovskú autorskú poetiku oveľa podstatnejšie, to „*čosi démesuré nielen v štýle samotného diela, ale tiež na úrovni ambície*“.¹¹ To čosi „príliš“, čo Susan Sontagová označila termínom *camp*. Podobne ako *campy* vkus i Almodóvar sa „*obracia chrbtom k obvyklému estetickému súdu s jeho osou dobré-zlé. Camp veci neobracia... Nesnaží sa preukázať, že dobré je zlé alebo zlé dobré. Jeho výkon spočíva v tom, že pre umenie (a pre život) ponúka odlišný – doplnkový – súbor merítok*“.¹²

V súvislosti s kostýmovou zložkou sme už spomínali módu. Tento pre aktuálnu postmodernú kultúru taký určujúci fenomén so svojou „*logikou zvädzania a pomínuteľnosti*“¹³ preniká celou Almodóvarovou filmografiou, je jej určujúcou hybnou silou. Autoritu veľkých príbehov a vznešených, nadčasových tém, nahradili módne (v zmysle aktuálne, ale i efemérne) témy každodennos-

¹⁰ Kostým Andrey Dorezanej, ktorý sa neskôr, hoci v „mäkších“ polohách, objaví ako súčasť gaultierovskej garderóby speváčky Madonny na jej koncertnom turné začiatkom deväťdesiatych rokov, nezaprie svoju surrealistickú inšpiráciu Daliho maľbou *Nočné a denné šaty* z roku 1936 – zaujímavý príklad Almodóvarovej, hoci sprostredkovanvej väzby na surrealizmus. Samotný film *Kika* nám však okrem tejto kostýmovej evokácie surrealizmu ponúka i jeden bezprostrednejší surrealistický citát. V momente, keď pornoherec Paul Bazzo znásilňujúci Kiku vezme nožik ležiaci na jej nočnom stolíku, na okamih sa pod ním (úplne nemotivovane, vo funkcii kinoфильného *clin d'oeil* – spikleneckého žmurknutia na diváka) objaví čiernobiela reprodukcia oka prerezovaného britvou – známy motív z *Andalúzskeho psa*. Bazzo akoby sa tak chystal podrezať Kiku britvou vypožičanou priamo z dejín kinematografie.

¹¹ Sontagová, S.: c. d., s. 83.

¹² Tamže, s. 84.

¹³ Lipovetsky, G.: *Říše pomijivosti. Móda a její úděl v moderních společnostech*. Prostor, Praha 2002.

ti, nemenej tragické či tragikomické. Svojou dôslednou orientáciou na súčasnosť, modernosť, plnosť a premenlivosť životného štýlu, svojím (v ranných filmoch až bulimickým) *carpe diem* je Almodóvarova kinematografia skrz-naskrz presiaknutá „ideológiou slasti“¹⁴, takou typickou pre súčasnú módu. „Móda je praktikovaním slasti, je to potešenie zo schopnosti zapáčiť sa, prekvapiť a oslniť. Navyše je toto potešenie vyvolávané zmenou tvarov, metamorfózou seba i druhých. Móda nie je len znakom spoločenského odlíšenia, je tiež príjemná; poskytuje slasť z odlišnosti, ale zároveň teší oko.“¹⁵

Almodóvarove okotešivé filmy a ich životaschopné hrdinky v rýchlo zastarávajúcich kostýmoch akoby sa pokúšali zachytiť v odplývajúcom, pominuteľnom to univerzálne, pevné, najviac autentické... I napriek svojej ľahko datovateľnej vizualite sú výrazom schopnosti kondenzovať a abstrahovať súčasnosť, tlmočiť z nej (budúcnosti) to najviac typické, anticipovať. Hoci je v kontexte postmodernej kinematografie iste problematické hovoriť o avantgarde, Almodóvarova tvorba, hoci už nie tak apriori novátorská ako kedysi, si dodnes uchováva svoju „pozíciu“ mnohými nasledovaného predvoja.

Ak teda hovorím o štruktúre módy a jej dominantnej štýlotvornej moci v Almodóvarových filmoch, myslím tým i spôsob, akým jeho filmy nachádzajú kinematografický výraz pre neraz ešte nepomenované spoločenské fenomény postmodernej doby, pre jej paradoxy. Alternatívne, neraz dosť kuriózne modely vzťahov a riešenia paradoxných (spoločensky nových) situácií, ktoré nám Almodóvar vo svojich (najmä najnovších) filmoch predstavuje, pritom pôsobia celkom prirodzene. A hoci ani trochu nezapadajú do zaužívaných stereotypov donedávna tradovanej morálky, nie sú amorálne.

Almodóvarove filmy, obzvlášť tie posledné, sú akousi kinematografickou kvintesenciou post-moralistnej doby *súmraku povinnosti* (Lipovetsky), doby, kedy je len zdanlivo všetko možné. Ich nonkonformní, len zriedka heterosexuálni hrdinovia sú pozoruhodným príkladom toho, že „iná“ morálka neznamená vždy automaticky stratu morálky, nejasná či neprehľadná (transvestitná) sexualita absenciu lásky či akejkoľvek milostnej morálky. Najmä z posledných Almodóvarových filmov cítiť tendenciu morálne „istiť“ neštandardné rozhodnutia filmových hrdinov, udeľovať rozhrešenie. Táto *neomoralistná* orientácia, charakterizovateľná návratom k tradičným, donedávna relativizovaným hodnotám (láska, vernosť, priateľstvo, rodina), je u Almodóvara novinkou. Pri sústredenejšom pohľade ju však rozpoznáme aj v tvorbe iných „kultových“ režisérov súčasnosti, napríklad u Davida Lyncha (*Príbeh Alvina Straighta*) alebo Quentina Tarantina (*Jackie Brown*).

(text je z prvej časti publikácie, ktorej autorkou je kunsthistorička a filmová kritička Petra Hanáková)

¹⁴ Tamže.

¹⁵ Tamže.

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32, 811 09 Bratislava

SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM INSTITUTE

Grösslingová 32, 811 09 Bratislava

home novinky

hľadať

NOVINKY

Kráľ zločejov nominovaný na Oscara

Sprievodca klubovým filmom od októbra na pultoch

25. septembra prídu do kín Neverné hry

Bažant kinematograf 2003 navštívilo vyše 30 tisíc divákov

9. októbra príde do kín Zostane to medzi nami

V mesačníku FILM.SK pribudla nová rubrika

Videokazety Zlatého fondu slovenskej kinematografie

Zmena výpožičných hodín SFÚ

5 scenárov je na pultoch kníhkupectiev

novinky
o nás
ponuka
servis pre médiá
kontakty
AIC
mesačník FILM.SK
filmová databáza
INFOLINKA

home novinky

Na internetových stránkach Slovenského filmového ústavu (SFÚ) nájdete podrobné informácie o jeho hlavnej činnosti a aktivitách. V prehľadnej štruktúre sú aktuálne, zaujímavé a užitočné informácie o slovenskej kinematografii a filme. Kliknite si na www.sfu.sk a na sesterské stránky www.filmsk.sk, www.aic.sk a www.sfd.sfu.sk a vyhľadajte si, čo potrebujete vedieť. K dispozícii sú aj informácie o činnosti SFÚ v anglickom jazyku.

Kontakt: Miro Ulman, Slovenský filmový ústav,
Grösslingová 32, 811 09 Bratislava,
tel.: 02/57 10 15 26, fax: 02/52 96 34 61, e-mail: info@sfu.sk

kalendárium

premiéry

klubotéka

rozhovor

niečo z všmu

téma

filmové novinky

festivaly

recenzia

profil

ohlasy

rebríčky a jubileá

programy

vybraných

premiérových kín

a filmových klubov

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV**
SLOVAK FILM
INSTITUTE

na miestach:

kníhkupectvá:
Artforum
EX LIBRIS
Perfekt
Pištek
Radosť Bardejov

filmové kluby:
FK IC.SK
FK Nostalgia
FK Univerzita Nitra
FK Tatra Košice
FK Freska 904
Bardejov
Klub filmového diváka
Prešov
FK 23 Dolný Kubín

premiérové kiná:
Hviezda
Mladosť

Slovenský filmový
ústav
Divadelný ústav –
Prospero
vrátnica VŠMU

ISSN 1335-8286

9 771335 828003

07